

Souhrnná teritoriální informace Saúdská Arábie

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Rijádu ke dni 01.04.2012

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

Saúdskoarabské království (SAK)
Arabsky v českém přepisu: Al Mamlaka Al Arabíja As Saúdía
Anglicky: Kingdom of Saudi Arabia

1.2. Rozloha

2 240 350 km² [1]

SAK se rozkládá na Arabském poloostrově, kde zabírá většinu jeho území. Sousedí na severu od západu k východu s Jordánskem (744 km), Irákem (814 km) a Kuvajtem (222 km), na východě od severu k jihu s Bahrajnem (24 km dlouhým mostem k tomuto ostrovnímu státu), Katarem (60 km), Spojenými arabskými emiráty (457 km), na jihovýchodě s Ománem (676 km) a na jihu s Jemenem (cca 1 458 km), celková délka hranic činí 4 431 km..

Z východní strany je SAK omýváno vodami Perského zálivu, západní hranici SAK tvoří Rudé moře.

[1] Dle neoficiálních pramenů se rozloha pohybuje již od 1 960 582 km², některé hranice se sousedními státy (např. v pouštních oblastech se sousedním Jemenem) nejsou přesně vymezeny. CIA Factbook uvádí např. rozlohu 2 149 690 km².

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

počet obyvatel celkem	27 563 432 [1]
hustota osídlení	11,32 obyv./km ² [1]
podíl ekonomicky činného obyvatelstva [2]	8,3 mil. (30 %)
- z toho Saudové / expatrianti	4,0 mil / 4,3 mil. [2]

[1] Pramen: ročenka 2011 Saudi Arabian Monetary Agency (SAMA), údaj k 1/2 roku 2010. Z toho je Saúdů 18,9 mil. (68 %) a cizinců s dlouhodobým pobytem 8,6 mil. (32 %).

[2] Skutečně zaměstnaných Saúdů je však podle statistiky pouze cca 1,5 mil. (0,9 mil. ve státním sektoru = 90% všech zaměstnanců tohoto sektoru a 0,6 mil. v soukromém sektoru = pouze 10%), 0,4 mil. je oficiálně registrovaných nezaměstnaných Saúdů (10 % z práce schopných Saúdů, resp. 28 % ze zaměstnaných Saúdů). Rozdíl ekonomicky činných Saúdů (zaměstnaných + evidovaných nezaměstnaných) oproti vykazovanému podílu Saúdů na ekonomicky činném obyvatelstvu je tedy 2 mil. osob. Statistika pravděpodobně započítává do ekonomicky činného obyvatelstva i nezaměstnané ženy, které naopak nezapočítává mezi nezaměstnané. Registrovaných pracujících expatriantů je podle statistiky SAMA cca 7 mil.

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

průměrný roční přírůstek obyvatelstva		2,3 % [1]
demografické složení (včetně registrovaných cizinců)	muži	55,1 %
	ženy	44,9 %
	do 14 let	32 %
	do 30 let	60 %
	do 15 až 39 let	45 %
	39-64 let	19 %

[\[1\]](#) Zdroj: Statistická ročenka SAMA pro rok 2011 (údaj k 1/2 r. 2010). Roční přírůstek obyvatelstva se zvyšuje, průměrný přírůstek obyvatelstva za roky 2005-10 je podle stejného pramene 2,0 %..

1.5. Národnostní složení

Arabové	90 %
Afro-Asiaté	10 %

státní příslušníci (Saúdové)	73,1 %
cizinci [1]	26,9 % [2]

[\[1\]](#) Tzv. expatrianti, tj. cizinci se stálým pobytem v SAK, avšak bez státního občanství.

[\[2\]](#) Dle ročenky 2010 SAMA..

1.6. Náboženské složení

muslimové (islám) 100 %

Většinu saúdské populace (85 - 90%) tvoří sunnitě - salafistický (wahábistický) výklad sunnitského islámu, šíité žijí na východě v oblastech Al-Hofúf a Al-Qatif a na jihozápadě (Najran) - celkem se počet šíitské populace odhaduje na 2-3 mil. (10-15%).

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

1 saúdský rijál (SAR) = 100 halala [1]

V oběhu jsou bankovky s nominálními hodnotami 1, 5, 10, 20, 50, 100, 200 a 500 SAR a mince s hodnotami 10, 25, 50 a 100 halala a 1 SAR. V současné době pozbývají mince významu (v obchodech se obvykle pod 1 SAR drobné - tj. halala - nevrací ani neplatí). Postupně byly vydány nové bankovky, přičemž staré zůstávají nadále v platnosti.

[1] Od r. 1986 udržován směnný kurz k americkému dolaru v poměru 1 USD = 3,75 SAR. Směnný kurz se může lišit na základě započtené provize zejména při směně v hotelích. Jiné měny než SAR nejsou při běžných platbách akceptovány. Banky nejsou samy ochotny při směně přijímat poškozené, popsané či orazítkované USD bankovky (v SAK je běžným zvykem v obchodním styku bankovky značkovat, popisovat a razítkovat), byť je samy často vydávají. Z praktického pohledu je nutno poznamenat, že v místních bankách je těžko obstaratelná jakákoliv větší hotovost v jiné měně než USD, tedy i v EUR (např. pro cestu do Evropy apod.).

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Pevným státním svátkem je 23. září - den saúdské státnosti [1].

Ostatní svátky jsou pohyblivé, protože se řídí islámským lunárním kalendářem HIJRI, který má kratší rok. Nejvýznamnější dalšími dvěma obdobími svátků jsou ramadán a hadž. Tyto události končí svátky, které v místním kalendáři připadají na první tři pracovní dny desátého měsíce ('Íd Al-Fitr na závěr ramadánu) a na 9.-12. den dvanáctého měsíce ('Íd Al-Adhá na závěr hadže, během něhož probíhá velká pouť do Mekky). V úřadech a některých podnicích však bývají tyto svátky prodlouženy až na dva týdny. Oba svátky jsou ve vztahu k evropskému kalendáři svátky pohyblivými.

V roce 2012 začne Ramadán 21.7.2012 a skončí 18.8.2012. Id Al Fitr začne 19.8. a bude trvat do 22.8.

Svátek 'Íd Al-Adhá na závěr hadže, během něhož probíhá velká pouť do Mekky, bude probíhat v roce 2012 podle gregoriánského kalendáře od 25.10 do 29.10. 2012.

Obvyklá pracovní doba je od 8:00 do 16:30 hod. a pracovními dny jsou sobota až čtvrtek, v úřadech, bankách a některých podnicích trvá pracovní týden od soboty do středy. Během devátého měsíce místního kalendáře (ramadánu) se začátek dopolední části a odpolední část pracovní doby přesouvají částečně až na pozdní večer, státní úřady pracují jen omezeně cca od 10:00 do 14:00, většina prodejen je otevřena až po 21:00. Pracovní doba je vždy přerušována modlitbami. Modlitby probíhají ve všední dny v zásadě 5x denně, jejich čas je pohyblivý (při rozbřesku (fadžr) - možnost modlitby až do východu slunce (šrúk), cca v poledne (dhúr), uprostřed odpoledne (asr), při západu slunce (maghreb) a při setmění (išha) a trvají každá cca 30 minut [3]. Po tuto dobu jsou přerušovány - pokud modlitba spadá do pracovní doby či termínu jednání - veškeré pracovní aktivity [4].

Prodejní doba je v zásadě od 9:00 do 12:00 (resp. do času polední modlitby, který je pohyblivý [5]) a od 16:00 (resp. od ukončení odpolední modlitby [6]) do 22:00. Prodejní doba je vždy přerušena modlitbami, při kterých se obchody zavírají. Velké hypermarkety mají obvykle otevřeno nepřetržitě, v době modliteb však nelze využít služeb personálu, např. platit u pokladen, nechat se obsloužit u pultu nebo nelze do hypermarketu vstoupit (ti, kteří jsou uvnitř hypermarketu mohou dále vybírat zboží - v době ramadánu však taková tolerance pomíjí).

[1] Prohlášení jednotného státu k 23.9.1932.

[2] Všechna uvedená budoucí data závisejí na viditelnosti měsíce v daném období. Základní porovnání islámského a gregoriánského kalendáře lze nalézt na www.islamicfinder.org/Hcal/index.php?

[home](http://www.islamicfinder.org/Hcal/calendar/2009.html), celý kalendář na rok 2009, resp. na r. 1430 až 1431 je k nalezení na <http://www.islamicfinder.org/Hcal/calendar/2009.html>

[3] Přesné každodenní časy motliteb jsou publikovány v denním tisku, na internetu je lze najít např. na www.arabnews.com na horní liště pod kapitolou Islam, Prayer Times. Časy jsou pro různá města a oblasti SAK odlišné díky její rozlehlosti až o několik desítek minut.

[4] Výjimky se téměř neprojevují, a to ani v případě důležitých obchodních jednání či státních návštěv. V případě nutnosti lze očekávat pouze případnou toleranci místního partnera zkrácením času motlitby. Práci přerušují např. i zastoupení evropských firem, např. leteckých společností.

[5] V zimních měsících nastává čas tzv. polední motlitby ještě před polednem.

[6] V letních měsících konec odpolední motlitby bývá až po 16. hodině.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Pro obchodní jednání je nejpodstatnější osobní kontakt mezi stranami. Bez vzájemného osobního kontaktu lze jen těžko očekávat získání důvěry, ale i významnějšího pokroku při jednání na straně saúdského partnera.

Dlouhé držení ruky hostitelem při vítání je výraz pohostinnosti. Může dojít i k tomu, že Vás saúdský partner provází společností a drží Vás za ruku – i to je výrazem přátelství k Vám, aniž by v tom měly být hledány jakékoliv jiné úmysly. Vysloveným projevem přátelství je objetí a s krátkým dotekem oběma tvářemi (viz francouzský uvítací zvyk, zde však jedenkrát na levou tvář a jednou až vícekrát na tvář pravou).

Je třeba brát na zřetel, že v arabských zemích je vzájemná vzdálenost komunikujících osob kratší než v Evropě.

Formální anglický pozdrav „How are you“ je při komunikaci v anglickém jazyce naprosto běžný, ba dokonce nutný. I přesto, že jednání budou probíhat v angličtině, je zdvořilé pozdravit arabsky, tedy Salam Alejkum („mír s Tebou“), potažmo na takovýto pozdrav od partnera odpovědět Alejkum Salam. Méně formální rozloučení zní Másalama. Pokud saúdský partner neovládá angličtinu, což je spíše výjimkou, je obvykle schopen z řad vlastních zaměstnanců, podřízených či kolegů zajistit tlumočnicka z angličtiny do arabštiny a naopak.

Typické uvítací občerstvení je světlá trpká káva dolévaná do malého šálku, potom malý šálek s ouškem sladkého čaje a někdy také datle. Nejslušnější je si kávu nechat dolít, ale ne více než třikrát. Kávu vždy dolévá obsluha. Pokud další kávu již nechceme dolévat, krátce pokýváme šálkem v prstech ze strany na stranu. Šálek se drží pravou rukou.

Pravou rukou se zásadně konzumují jakékoliv nápoje či potraviny, levá ruka se zásadně nepoužívá. To je důležité brát na zřetel např. zejména při typické arabské večeři, kdy se hoduje na zemi rukama bez použití příborů. [1]

Při jednání se saúdským partnerem je zvykem nejprve zahájit rozhovor obecnými tématy, např. o klimatických podmínkách, o sportu, o významných událostech v zemi či světě, je však vhodné se zdržet jakýchkoliv kritických komentářů k odlišnostem způsobu života a myšlení v SAK, saúdský partner rovněž nebude kritizovat způsob života a myšlení v ČR. Obecně však lze konstatovat, že saúdský partner bude odmítat islamistický terorismus, resp. jakékoliv formy politicky zaměřeného terorismu. Je nutné si též uvědomit, že současná vládní garnitura proti islamistickému terorismu v SAK intenzivně bojuje. Je rovněž zdvořilé se optat na rodinu, pokud již partnera a jeho rodinné poměry známe.

Jednání je nezbytné naplánovat do takových hodin, kdy neprobíhají motlitby. Saúdský partner uvítá, pokud sami berete na zřetel časy motliteb a požádáte o přerušování nedokončeného jednání, abyste umožnili saúdskému partnerovi odebrat se na motlitbu (cca 30 minut). Rovněž není vhodné jednání protahovat nad obvyklou pracovní dobu. Na druhou stranu je saúdský partner namnoze ochoten jednat např. při večeři ve večerních hodinách, na evropské poměry dokonce někdy až neobvykle pozdních.

Je vhodné saúdského partnera, na němž nám záleží, obdarovat. Vhodným dárkem je především český křišťál, nepřijatelné jsou jakékoliv dárky s náznaky křesťanské či jiné než islámské náboženské symboliky a nedostatečně oděnými ženami. Evropská vážná hudba je dárkem pouze pro znalce, evropská melodika je výrazně odlišná od arabské a pro partnera nemusí být srozumitelná. Saúdský partner uvítá rovněž informace o ČR, je však třeba dávat pozor, aby případné informační materiály či publikace neobsahovaly nadměrné množství zobrazení náboženských křesťanských staveb a symbolů, nepřijatelné jsou publikace se zaměřením na židovskou symboliku či židovské památky v ČR.

Kromě svátků má sváteční atmosféru také celý místní devátý měsíc zvaný ramadán, kdy se pravověrní přes den postí (nejedí, nepijí, nekouří, což by v tomto období neměl na veřejnosti činit ani evropský návštěvník) a večer bohatě hodují, a první polovina místního dvanáctého měsíce, kdy se organizuje výroční pouť do Mekky zvaná hadž, které se schopný muslim musí zúčastnit alespoň jednou za život. V době hadže a ramadánu je lépe neorganizovat žádná obchodní jednání.

Při jednání o zřízení zastoupení firmy v KSA je nezbytné zvážit, zda je saúdský partner skutečně schopen se zastoupení plně věnovat. Na mnohé lze usoudit již z velikosti firmy, jejích možností pokrýt svou činností rozsáhlé saúdské území, počtu a kvality jejích zaměstnanců či umístění a vybavení sídla firmy. V případě udělení zastoupení je třeba saúdského partnera správně motivovat a být s ním v častém kontaktu, v osobním kontaktu pak rozhodně vícekrát do roka.

I v anglických textech se často používá místní datování. Pro lepší rozlišení je za místním letopočtem někdy uvedena zkratka "H." [2] a za naším letopočtem zkratka "G." [3]. Místní letopočet začal v roce 622 našeho letopočtu a místní kalendář je lunární. Má také 12 měsíců, ale maximálně po 30 dnech, takže rok je zpravidla o 11 dní kratší.

Rok 2012 začal 7.2.1433 a končí 18.1.1434. [4]

SAK se nachází v jiném časovém pásmu než ČR. V době letního času je rozdíl oproti SELČ +1 hodina, v zimním období činí rozdíl proti SEČ +2 hodiny.

Nejen veřejné, ale i mnohé soukromé prostory a akce bývají buď vyhrazeny pouze pro muže nebo rozděleny zvlášť pro muže a zvlášť pro ženy.

Ženy nesmějí řídit automobil [5]. Na veřejnosti (a tedy i při jednáních) musí i cizinky nosit přes normální oblečení základ místního kroje zvaný abája, tj. tenký černý plášť od krku až po kotníky a k tomu musí mít vlasy zakryté černým šátkem [6].

[1] Zde je na místě upozornit rovněž na dostatečnou hygienu nohou a kvalitní ponožky, neboť se obvykle stoluje ve stanu v sedě na zemi na kobercích a zásadně se zutými botami.

[2] Zkratka názvu místního kalendáře Hijri.

[3] Zkratka názvu evropského kalendáře Gregorian.

[4] Pro přepočty dat je velmi užitečná webová stránka www.islamicfinder.org/Hcal/index.php?home, kde lze flexibilně konvertovat data mezi islámským (hijri) a evropským (gregoriánským) kalendářem.

[5] O možnosti povolit ženám řízení automobilu se hovoří otevřeně v médiích i politických kruzích již několik let.

[6] Občasná tolerance zvyku evropských žen nemít hlavu zakrytou šátkem například při nákupu ve velkých nákupních střediscích či dokonce na ulici může narazit na kontrolu mutawy (náboženské policie), kdy je nutno si hlavu okamžitě zakrýt. Pokud je to možné, je zásadně mutawou upozorněn muž ženu doprovázející (měl by to být vždy blízký příbuzný či manžel a tomu je případně nutno přizpůsobit své vystupování). Dle místních zákonů by mutawa neměla zasahovat, pokud není v doprovodu policie a tudíž je v případě nepřítomnosti policisty teoreticky možné její připomínky ignorovat. V posledních letech

docházelo k mnoha porušením těchto pravidel.. Mutawa je v posledních měsících nabádána vládou k větší toleranci k západním cizincům a ke slušnému vystupování.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Místní zdravotní péče je zejména ve větších městech ve státních zařízeních na velmi vysoké úrovni. Namnoze je zaměstnáván zahraniční personál [1], státní nemocnice jsou vybaveny soudobou technikou. Péče o cizince je v zásadě péčí placenou a je nutno si náklady refundovat u své zdravotní pojišťovny [2]. Obecně neexistují žádné dohody o spolupráci zdravotních pojišťoven. Pro krátkodobý pobyt v SAK je vhodné uzavřít zdravotní pojištění pro zahraničí.

[1] V saúdské zdravotnictví pracuje i nezanedbatelný počet českých občanů, ZÚ může doporučit případné kontakty na tyto pracovníky.

[2] Zahraniční zaměstnanci místních firem bývají zdravotně pojištěni v SAK a zdravotní péči mají zdarma. Zahraniční zaměstnanci ve zdravotnictví požívají stejných výhod, navíc mají namnoze možnost požívat zdarma nadstandardních služeb zaměstnavatele (VIP oddělení, kosmetické operace apod.)

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pro vstup na území SAK je nutné vízum. Vízum vystavuje ZÚ Saúdské Arábie v ČR [1], a to na základě žádosti zvoucí osoby nebo organizace, anglicky označované jako sponsor - ten musí vyplnit elektronický dotazník místního MZV a po schválení a přidělení čísla víza jej zašle českému žadateli. Podmínkou pro vystavení víza je dále ze strany českého žadatele vyplněný vízový dotazník, podepsané prohlášení s poučením o zákazu dovozu vybraných komodit (alkohol apod.), předložení 2 pasových fotografií, cestovní pas, platný nejméně po dobu 6 měsíců od data plánovaného výjezdu do SAK, a úhrada správného poplatku. Vízový poplatek se mění dle kurzu USD a liší se dle typu víza, informace podá ZÚ SAK v Praze. Obvykle se vystavuje jednorázové vízum na dobu pobytu do 30 dní, v odůvodněných výjimečných případech lze získat i vízum na 90 dní či vícenásobné vízum s délkou pobytu do 30 až 90 dnů. Dle nejnovějších nařízení by měla být víza pro obchodníky vystavována rychle a bez průtahů (pro nejvyšší představitele firem i bez pozvání saúdské strany), přesto lze doporučit včasné podání žádosti o vízum, doplněné pozváním saúdského partnera, které je ověřeno místní obchodní komorou. Při plánování cesty do SAK je nezbytné počítat s dostatečným časovým předstihem pro vyřízení víza (3-4 týdny) a s omezeními pracovní doby po dobu saúdských svátečních období - ramadánu, eidů, hádže apod.

Vzhledem k tomu, že turistický ruch do SAK je v současné době v počáteční fázi rozvoje, SAK vystavuje turistická víza jen ve velmi omezené míře. Důvodem pro jeho vystavení je pouze zájezd, zakoupený v cestovní kanceláři.

Při žádosti o pracovní pobyt se požaduje rovněž pozvání sponzora (saúdského zaměstnavatele), schválené ministerstvem vnitra SAK (saúdské ministerstvo zahraničních věcí o schválení informuje příslušný ZÚ), dopis vysílající organizace z ČR, zdravotní zpráva, 2 pasové fotografie a úhrada správného poplatku.

Do SAK je zakázán dovoz alkoholu, drog, podezřelých léků, vepřového masa, zbraní, pornografie a materiálů za účelem propagace jiného než islámského náboženství. Bibli lze dovézt pouze pro osobní potřebu, dovoz většího množství této a podobných publikací je považován za účelem propagace a hrozí za něj přísné tresty. Je ilegální a přísně trestáno nejen alkohol a pornografii dovážet, ale i vlastnit.

Nevstupujte na území SAK pod vlivem alkoholu, může to mít nepříjemné následky v podobě přísného trestu.

Homosexuální chování vč. homosexuálního pohlavního styku je ilegální a může vést až k trestu smrti.

Při cestování po SAK je striktně zakázán nemuslimům vstup do měst Mekka a Medína.

Dále je zakázáno fotografování a filmování osob bez jejich svolení a pro bezpečnost státu významných objektů.

Během devátého měsíce místního kalendáře (ramadánu) je zakázána konzumace jídla, pití a kouření na veřejnosti přes den (od úsvitu do soumraku).

Veřejné objekty nebo jejich větší části bývají často vyhrazeny pouze pro muže, menší pro ženy nebo rodiny. V případě, že jsou objekty přístupné oběma pohlavím, je tomu tak mnohdy odděleně v různé dny.

Ženy nesmějí řídit automobil ani se nechat doprovázet jiným mužem než blízkým příbuzným (manžel, bratr, otec) nebo jinak povolaným zástupcem.

Na veřejnosti musí i cizinky nosit přes normální oblečení základ místního kroje zvaný "abája", tj. tenký černý plášť od krku až po kotníky a k tomu černý šátek. Muži nemohou nosit na veřejnosti krátké kalhoty nebo tričko bez rukávů. Naopak se zásadně nedoporučuje Evropanům nosit místní mužský кроj či jeho součásti.

Od pozdního podzimu do jara je podnebí v Saúdské Arábii mírné s ojedinělými, většinou krátkými přeháňkami (noční teploty se pohybují kolem 10°C, denní kolem 15°C). V létě panují velká vedra bez srážek (často kolem 50°C přes den a 35°C v noci), v pobřežních oblastech se klima vyznačuje vysokou vlhkostí vzduchu, vnitrozemské klima (např. v Rijádu) je naopak velmi suché a prašné. Je nutné si uvědomit, že Středoevropanovi hrozí velmi snadno dehydratace organismu a tomu je třeba přizpůsobit pitný režim zásadním zvýšením příjmu tekutin i bez předchozího subjektivního pocitu žízně.

Riziko infekčních onemocnění je nízké. Pro delší pobyt se doporučuje očkování proti hepatitidě typu A i B, břišnímu tyfu a meningitidě [2], malárie se v oblasti prakticky nevyskytuje [3], naopak se oproti Evropě častěji vyskytují hepatitidy typu C i D, svrab, plísňe či vši.

Konzumovat je nutné zásadně balenou pitnou vodu, vodu ve veřejné síti nelze evropskému cestovateli doporučit [4]. Potraviny jsou pro konzumaci v zásadě bezpečné, je vhodné se vystříhat konzumace takových druhů ovoce či zeleniny, u kterých nelze zajistit dostatečné omytí a které pocházejí z dovozu z rizikovějších zemí (např. hlávkový salát, jahody z některých afrických zemí). Při nákupu v obchodech je vhodné sledovat původ zboží a expirační dobu potravinových výrobků, expirační doby bývají v některých případech odlišné od běžných českých.

V SAK jsou k dispozici dvě elektrické sítě, a to 110 V/60 Hz a 220 V/60 Hz, na napětí je třeba dávat pozor při zapojování přístrojů do zásuvky (notebooky, holicí strojky apod.). Dodávky elektřiny jsou bez problémů. Existuje mnoho různých typů zásuvek, příslušné adaptéry jsou však v SAK celkem běžně k dostání. Na výše uvedené skutečnosti si dejte pozor i při nákupu elektrospotřebičů v SAK. Dost často jsou ovšem i přístroje na 220 v vybaveny britskými zástrčkami.

Obecná kriminalita je nízká, opatrnost je na místě pouze při pobytu např. na tržištích (súcích) v době nejvyšší návštěvnosti, kde se cizinec pohybuje na malém prostoru v davu [5]. V zaparkovaných autech není vhodné ponechávat věci na očích kolemjdoucích. Auta je nutno při parkování zamykat.

[1] Královské velvyslanectví Saúdské Arábie (angl. Royal Embassy of Saudi Arabia), Korunovační 622/35, 160 00 Praha 6 - Bubeneč, tel. 257 316 606 257 316 597, fax 257 316 593, e-mail resa@saudiembassy.cz, provozní hodiny po-pá 9:00 – 15:00, konzulární oddělení tel. 257 316 606, fax 246 004 102, e-mail resac@saudiembassy.cz, provozní hodiny po-čt 10:00 – 15:00. Údaje jsou aktualizovány na www.mzv.cz - Diplomatické úřady - Cizí úřady v ČR - Přehled úřadů cizích zemí pro českou republiku - S - Saúdská Arábie.

[2] Další údaje např. www.travmed.com, www.who.int a mnoho dalších webových stránek, zabývajících se cestovní medicínou.

[3] Výskyt malárie je občas zaznamenán v jižních oblastech SAK.

[4] Ani ve velkých městech není voda z veřejné sítě konzumovatelná bez rizika, je však běžně použitelná pro např. pro čištění zubů.

[5] Stejně jako např. v Praze i jiných velkých evropských městech je třeba dávat pozor na kapsáře, kteří se zaměřují zejména na krádeže mobilních telefonů.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Vzhledem k tomu, že v SAK se vyskytují militantní islamistické skupiny, neustále plánující a občas i podnikající útoky proti západním cizincům či místním úřadům a průmyslovým objektům, není vhodný pohyb po SAK bez předběžné konzultace s místními úřady, resp. bez konzultace se zastupitelským úřadem ČR v SAK. Cestovatelé by se měli též ve vlastním zájmu zaregistrovat do databáze DROZD přístupné ze stránek Ministerstva zahraničí ČR www.mzv.cz - rubrika cestujeme.

V případě, že cestovatelé i přes veškerá bezpečnostní rizika a doporučení místních orgánů, vyplývající z výskytu militantních skupin, zamíří do volné přírody (a to i v relativní blízkosti velkých aglomerací), která je tvořena převážně neobývanou pouští či skalními masivy, je vhodné, aby nahlásili svůj přesný plán cesty místním úřadům, zastupitelskému úřadu či alespoň svým známým, kteří s nimi necestují. Samotné přírodní a demografické podmínky, tj. nízký výskyt orientačních bodů, náročné klimatické podmínky, nedostupnost vodních zdrojů či nízká hustota osídlení, představují vysoké riziko ztráty orientace, vysílení, nedostupnosti rychlé účinné pomoci nejběžnějšího charakteru apod. [1]. Při případných výletech do pouště je vzhledem k náročnosti terénu a výše uvedeným rizikům nutné, aby se výpravy neúčastnil pouze jeden automobil.

[1] Jsou známy tragické případy cestovatelů, kteří zahynuli při ztrátě orientace či při poruše automobilu v poušti i pouhých 15 km od hlavní silnice.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Velvyslanectví:

sídlo Embassy of the Czech Republic
Saad Bin Gharir Street
Al Nuzha District
Riyadh
Kingdom of Saudi Arabia

plánek viz www.mzv.cz/riyadh

poštovní adresa: Embassy of the Czech Republic
P.O. Box 94305
Riyadh 11693
Kingdom of Saudi Arabia

telefon: 00966 1 4503617-19
fax: 00966 1 4509879
e-mail: riyadh@embassy.mzv.cz
OEÚ commerce_riyadh@mzv.cz

Z letiště se lze jak v Rijádu, tak v ostatních městech, do kteréhokoliv cílového bodu ve městě (stejně tak opačně z města na letiště) dopravit pouze taxislužbou, veřejná hromadná doprava, akceptovatelná pro evropského cestovatele, neexistuje. Cena za taxi z letiště na úřad resp. do centra města by se měla

pohybovat kolem 50,- SAR (cca 13,50 USD). V nejlepších hotelích je možno si sjednat dopravu hotelovým mikrobuse zdarma, zvláště pak pro větší počet osob, cestujících společně.

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

České centrum, kancelář CzechTrade ani kancelář CzechInvest nejsou v SAK zřízeny. V r. 2005 byla ukončena činnost zastoupení agentury CzechTourism a zastoupení bylo pro celý region přesunuto do Kuvajtu.

V 06/2010 zaregistrovala svoji pobočku v KSA česká firma Plynostav a.s. níže uvádíme kontakt:

Plynostav Arabian Ltd. For General Contracting, Al Amir Satam Ibn Abdulaziz Str., P.O.Box 69889, Riyadh 11557, Kingdom of Saudi Arabia, Dr. Zdeněk Šponar - Chief Executive Officer, tel: +966 1 2120606 ext. 120, fax: +966 1 2120099, www.plynostav-arabian.com

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- mezinárodní předvolba z ČR +966
- předvolby největších měst
 - Abha 7
 - Dammam 3
 - Dahrán 3
 - Ghat 6
 - Džidda (Jeddah) 2
 - Džubail (Jubail) 3
 - Khobar 2
 - Medína (Madinah) 4
 - Mekka (Makkah) 7
 - Qássim 3
 - Rijád (Riyadh) 1
 - Shuqayq 3
 - Taif 2
 - Janbú (Yanbu) 4
- policie 999
- dopravní nehody 993
- ambulance 997
- požárníci 998
- silniční bezpečnost 996
- mezinárodní telefonické hovory 900
- předpověď počasí 966
- poruchy elektřiny 933
- poruchy odpadu (1) 4461177
- poruchy dodávek vody (1) 4763333
- vlaková spojení (1) 4489678
- letecká spojení (1) 2221700

1.18. Internetové informační zdroje

Statistické přehledy

www.sama.gov.sa saúdská centrální banka
www.planning.gov.sa saúdské ministerstvo hospodářství a plánování

Významné adresy

www.saudinf.com saúdská ministerstva a jiné státní instituce
www.sagia.gov.sa saúdská agentura na podporu investic
www.saudichambers.org.sa ústředí saúdských obchodních komor
www.recexpo.com veletržní výstaviště v Rijádu
www.acexpos.com veletržní výstaviště v Džiddě
www.czechairlines.com/en/gulf kanceláře saúdských agentů ČSA

Seznam významných předpisů

www.sagia.gov.sa v kapitole „Getting Started“

Nejdůležitější internetové zdroje informací

www.mzv.cz/riyadh - stránky ZÚ ČR v Rijádu

www.saudia-online.com ekonomické a všeobecné informace, www.sauditourism.gov.sa cestovní informace k Saúdské Arábii
www.saudinf.com saúdská státní správa, www.saudiembassy.net saúdský ZÚ v USA, www.sagia.gov.sa saúdská agentura na podporu investic, www.customs.gov.sa saúdská celní správa, www.saso.org.sa saúdský úřad pro technickou normalizaci
www.saudichambers.org.sa ústředí saúdských obchodních komor, www.riyadhchamber.com - obchodní komora v Rijádu, www.jcci.org.sa - obchodní komora v Džiddě, www.chamber.org.sa - obchodní komora v Dammamu, www.saudicommercial.com saúdská firemní databáze, www.arabnews.com saúdský deník Arab News

Různé

www.gcc-sg.org organizace arabských států Perského zálivu
www.isdb.org rozvojová banka islámských zemí
www.meed.com anglický ekonomický týdeník pro Blízký východ

1.19. Adresy významných institucí

Použito abecední řazení podle anglického názvu působnosti ministerstva. Pro telefonní a faxová čísla platí standardní předvolba pro Rijád, resp. Džiddu, tedy +966 1, resp. +966 2 před uvedeným číslem.

Ministry of Agriculture

Airport Road, Riyadh 11195
Tel: 401 6666 Fax: 403 1415

Ministry of the Civil Service

Washem Street,
PO Box 18367, Riyadh 11114
Tel: 402 6900/ 402 6934 Fax: 403 4998

Ministry of Commerce and Industry

PO Box 1774, Airport Road, Riyadh 11162

Tel: 401 2220 / 401 4708 Fax: 403 8421

Ministry of Communications and Information Technology

Intercontinental Road, Riyadh 11112
Tel: 463 7225 Fax: 405 2310

Ministry of Culture and Information

Nasseriya Street, Riyadh 11161
Tel: 401 4440 / 401 3440 Fax: 402 3570

Ministry of Defense and Aviation

Airport Road, Riyadh 11165
Tel: 478 5900 / 477 7313 Fax: 401 1336

Ministry of Economy and Planning

PO Box 1358, University Street, Riyadh 11183
Tel: 402 3562 / 401 3333

Ministry of Education

Airport road, Riyadh 11148
Tel: 404 2888 / 404 2952 Fax: 401 2365

Ministry of Finance

Airport Road, Riyadh 11177
Tel: 405 0000 / 405 0080 Fax: 405 9202

Ministry of Foreign Affairs

Nasseriya Street, Riyadh 11124
Tel: 406 7777 / 441 6836 Fax: 403 0159

Ministry of Hajj

Omar bin Al-Khatab Street, Riyadh 11183
Tel: 402 2200 / 402 2212 Fax: 402 2555

Ministry of Health

Airport Road, Riyadh 11176
Tel: 401 2220 / 401 2392 Fax: 402 9876

Ministry of Higher Education

King Faisal Hospital Street, Riyadh 11153
Tel: 464 4444 Fax: 441 9004

Ministry of The Interior

PO Box 2933, Riyadh 11134
Tel: 401 1944 Fax: 403 1185

Ministry For Islamic Affairs, Endowment, Dawa and Guidance

Riyadh 11232
Tel: 473 0401

Ministry of Justice

University Street, Riyadh 11137
Tel: 405 7777 / 405 5399

Ministry of Labor

Omar bin Al-Khatab Street, Riyadh 11157
Tel: 477 1480 / 478 7166 Fax: 477 7336

Ministry of Municipal and Rural Affairs

Nasseriya Street, Riyadh 11136
Tel: 441 5434

Ministry of Petroleum and Mineral Resources

PO Box 757, Airport Road, Riyadh 11189
Tel: 478 1661 / 478 1133 Fax: 479 3596

Ministry of Social Affairs

Omar bin Al-Khattab St., Riyadh 11157
Tel: 477 1480 / 478 7166
Fax: 477 7336

Ministry of Transport

Airport Road, Riyadh 11178
Tel: 404 2928 / 404 3000 Fax: 403 1401

Ministry of Water and Electricity

Riyadh office: Tel: 205 2981 Fax: 205 0557
Jeddah office: Tel: 606 2313 Fax: 606 2127

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Saúdskoarabské království je tradiční dědičnou absolutistickou teokratickou monarchií. Král, který je současně jediným zákonodárcem, nejvyšším soudcem, vrchním velitelem, předsedou vlády a hlavně správcem dvou svatých mešit, byl doposud volen staršími členy královské rodiny.

V roce 2006 došlo k významné reformě politického systému vydáním nového zákona o nástupnictví, který vyjasňuje situaci ve vedení státu v případě úmrtí či zdravotní indispozice panovníka či jeho nástupce. Za účelem zajistit hladký transfer moci a odstranit nejistotu v monarchii v případě neschopnosti krále či korunního prince vykonávat své funkce ze zdravotních důvodů byl vydán nový zákon o nástupnictví. Dle tohoto zákona bude komise, složená ze seniorních princů, synů a vnuků zakladatele monarchie krále Abdulazíze (Allegiance Commission) a které bude předsedat nejstarší Abdulazízův syn, posuzovat jmenování korunního prince, navrženého králem. V případě, že komise odmítne králova kandidáta, dojde k volbě mezi ním a vlastním kandidátem komise. Veškerá zasedání Allegiance Commission budou probíhat podle zákona neveřejně.

Král novým zákonem rovněž ustavil pětičlenný zdravotní výbor, sestávající ze třech lékařů a dvou vysokých správních úředníků ve zdravotnictví, jenž by měl posuzovat schopnost panovníka a korunního prince vykonávat své povinnosti. Pokud tento výbor na základě žádosti Allegiance Commission dojde k názoru, že panovník není nadále ze zdravotních důvodů schopen vykonávat funkci, přejde vedení státu dočasně na korunního prince do doby panovníkova zotavení se. Bude-li zdravotní neschopnost krále k výkonu moci trvalého charakteru, Allegiance Commission závěr zdravotního výboru potvrdí a vyzve korunního prince k převzetí výkonu funkce panovníka. Veškeré procedury, spojené s tímto transferem, musí proběhnout během 24 hodin.

Allegiance Commission může rovněž ustavit pětičlennou přechodnou vládnoucí radu pro případ neschopnosti krále i korunního prince vykonávat své funkce. Rada povede v takovém případě monarchii maximálně jeden týden a nemá právo rozpustit nebo měnit vládu či Shoura Council ani změnit kterýkoliv ze zákonů, jež má přímý vztah k výkonu státní moci. Během tohoto jednoho týdne musí Allegiance Commission vybrat mezi Abdulazízovými syny a vnuky nového panovníka.

Pro kvalitnější přípravu zákonů král jmenuje 151 členné [1] Poradní shromáždění [2] ze zasloužilých představitelů různých kruhů a kmenů [3], které však nemá žádnou faktickou zákonodárnou moc, jak je tomu v monarchiích konstitučního typu. Od 02/2009 je novým předsedou Abdllah Al-Asheik, bývalý ministr spravedlnosti.

V roce 2004 byly vyhlášeny první volby. Jednalo se o volby do části komunálních zastupitelstev, volby byly rozděleny do tří fází dle regionů, první volby proběhly počátkem února 2005, druhé v září 2011.

Volební právo mají v současné době pouze občané SAK mužského pohlaví starší 21 let. Od příštího volebního období je přisouzeno aktivní i pasivní volební právo i ženám.

[1] Předseda + 120 členů do 4/2005, od 4/2005 počet členů zvýšen na 150 + předseda.

[2] Madžlís Aš-Šúra, angl. Majlis Ash-Shura nebo Shura Council.

[3] Ke konci roku 2005 byl vyhlášen dosud nenaplněný záměr, aby třetina členů Poradního sboru byla volena na 4-5 let.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou státu je správce dvou svatých mešit, jeho královská výsost král Abdullah bin Abdul Aziz Al Saúd [1] (anglicky: Custodian of the Two Holy Mosques His Royal Majesty Abdullah bin Abdul Aziz Al Saud)

Vzhledem k tomu, že král je současně předsedou vlády a správcem svatých mešit, je současně nejvyšším představitelem výkonné i náboženské moci v zemi. Jeho kompetence jsou neomezené i z hlediska zákonodárného, neboť je tím, kdo finálně schvaluje a vyhlašuje jednotlivé zákony. Veškeré další státní instituce jsou institucemi poradními.

[1] Obdobné webové stránky jako v případě předchozího krále (www.kingfahdbinabdulaziz.com), tj. www.kingabdullahbinabdulaziz.com doposud nefungují, zajímavé údaje o královské rodině lze získat i na <http://www.datarabia.com/royals/familytree.do> nebo http://www.geocities.com/saudhouse_p/alsaudf.htm

Stručné dějiny Saúdské Arábie jsou umístěny např. na <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/saud/>.

2.3. Složení vlády

Složení vlády je uváděno na internetové adrese www.saudinf.com/main/c5.htm pod titulem „Council of Ministers“.

Jména jsou uváděna v oficiální anglické transkripci, uváděné saúdskou stranou. Počáteční zkratka JKV – anglicky HRH, je-li u některého představitele uvedena, znamená Jeho královská výsost – His Royal Highness. Seznam vlády je aktualizován k 1.4.2012.

JKV král Abdullah bin Abdul Aziz Al Saud - předseda vlády
JKV korunní princ Naif bin Abdul Aziz Al Saud - místopředseda vlády, ministr vnitra
JKV princ Salman bin Abdul Aziz Al Saud - ministr obrany
Dr. Fahd bin Abdulrahman bin Sulaiman Balghunaim - ministr zemědělství
Abdul Rahman Al Barak - ministr civilních (státních) služeb
Tawfiq Al Rabiah - ministr obchodu a průmyslu
Eng. Muhamad Jameel bin Ahmed Mulla - ministr komunikací a informačních technologií
Dr. Abdul Aziz bin Muhiyuddin Khuja - ministr kultury a informací
Mohamad Al Jasser - ministr ekonomiky a plánování
JKV princ Faisal bin Abdullah bin Mohammed Al Saud - ministr vzdělávání (školství)
Dr. Ibrahim bin Abdulaziz bin Abdullah Al Assaf - ministr financí
JKV princ Saud Al Faisal bin Abdul Aziz Al Saud - ministr zahraničních věcí
Bandar Al Hajjar - ministr pro záležitosti poutnictví a náboženských trustů
Dr. Abdullah bin Abdul Aziz Al-Rabiyah - ministr zdravotnictví
Dr. Khalid bin Muhammad Al Anqari - ministr vyššího vzdělávání
Sheik Saleh bin Abdul Aziz bin Muhammad bin Ibrahim Al Al Sheik - ministr pro islámské záležitosti
Dr. Mohammed bin Abdul Kareem Al Issa - ministr spravedlnosti
Adel Mohammad Fakeih - ministr práce
JKV princ Mansur bin Mitib bin Abdul Aziz Al Saud - ministr municipálních záležitostí a venkova
Eng. Ali bin Ibrahim Al Naimi - ministr ropy a minerálních zdrojů
Dr. Yusef bin Ahmad Al Uthaimin - ministr sociálních věcí
Dr. Jubarah Eid Al Suraisiri - ministr dopravy
Abdullah bin Abdul Rahman Al Hussayn - ministr vody a elektřiny

státní ministři:

JKV princ Abdulaziz bin Fahd bin Abdulaziz Al Saud - ministr (vedoucí sekretariátu vlády)
Dr. Abdulaziz bin Abdullah Al Khuwaiter - ministr (kabinetní záležitosti)
Dr. Mutlab bin Abdullah Al Nafeesah - ministr (politické záležitosti)
Dr. Musa'ed bin Muhammad Al Ayban - ministr (zahraniční záležitosti)

Dr. Saud bin Saeed Al Methami - ministr (záležitosti Shura Council)

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Saúdská Arábie je členem [\[1\]](#):

OSN

oficiální anglický název United Nations, česky Organizace spojených národů

UNESCO

oficiální anglický název United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, česky Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu

UNIDO

oficiální anglický název United Nations Industrial Development Organization, česky Organizace spojených národů pro průmyslový rozvoj

IMF

oficiální anglický název International Monetary Fund, česky Mezinárodní měnový fond

WHO

oficiální anglický název World Health Organization, česky Světová zdravotnická organizace

WTO

oficiální anglický název World Trade Organization, česky Světová obchodní organizace [\[2\]](#)

Dále je SAK členem dalších mezinárodních organizací jako např. ICAO (International Civil Aviation Organization), WIPO (World Intellectual Property Organization), IAEA (International Atomic Energy Agency).

SAK je rovněž členem nejvýznamnějších regionálních uskupení:

GCC

oficiální anglický název The Co-Operation Council for the Arab States of the Gulf, zkráceně Gulf Co-Operation Council, česky Rada spolupráce arabských států Perského zálivu [\[3\]](#);

GIC

oficiální anglický název Gulf Investment Corporation, česky Společnost pro investice v Perském zálivu [\[4\]](#);

OPEC

oficiální anglický název Organization of the Petroleum Exporting Countries, česky Organizace zemí vyvážejících ropu; [\[5\]](#)

Arab League

oficiální anglický název League of Arab States, česky Liga arabských států [\[6\]](#);

Muslim World League

česky Světová muslimská liga

SAK je dále členem řady dalších regionálních specializovaných kulturních, ekonomických, náboženských či jinak odborně zaměřených uskupení.

[\[1\]](#) Členství Saúdské Arábie v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních je uváděno na internetové adrese www.saudinf.com/main/k.htm pod titulem "Foreign Relations".

[\[2\]](#) Členem WTO se po mnohaletých jednáních stala Saúdská Arábie v prosinci roku 2005. Internetové stránky organizace na adrese www.wto.org.

[\[3\]](#) Internetové stránky organizace na adrese www.gcc-sg.com.

[\[4\]](#) Internetové stránky organizace na adrese www.gulfinvestmentcorp.com.

[\[5\]](#) Internetové stránky organizace na adrese www.opec.com nebo www.opec.org.

[6] Internetové stránky organizace na adrese www.arableagueonline.org.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Účast Saúdské Arábie v mnohostranných smlouvách a dohodách souvisí převážnou měrou s jejím členstvím ve výše uvedených organizacích (účast Saúdské Arábie v mnohostranných smlouvách a dohodách je uváděna na internetové adrese www.saudinf.com/main/k.htm pod titulem „Foreign Relations“)

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Mezi ČR a Saúdskou Arábií byla uzavřena „Všeobecná dohoda mezi vládou České republiky a vládou Království Saúdské Arábie“ na podporu vzájemné spolupráce v mnoha oblastech, která vstoupila v platnost 20.1. 2003. Tato dohoda položila základ pro uzavírání všech dalších smluvních dokumentů a memorand o porozumění.

Dnem 13.3.2011 vstoupila v platnost Dohoda o vzájemné ochraně a podpoře investic.

Před podpisem se nachází Dohoda o zamezení dvojímu zdanění (text dohody byl schválen vládami obou zemí v 3. kv. 2010).

Více informací viz kap. 7.1.

4. Ekonomická charakteristika země

Ekonomika KSA je v současné době plně závislá na těžbě ropy, která se spolu s navazující petrochemickou výrobou podílí více než 1/2 na tvorbě HDP. SAK má největší zásoby nevytěžené ropy na světě (cca 1/4 světových rezerv) a svou současnou těžbou ve výši 10,0 mil. barelů denně (údaj z února 2012) zaujímá po Rusku 2. místo na světě. Ropa a ropné deriváty tvoří 85 % vývozu. Příjmy z ropy tvoří 90% příjmů státního rozpočtu.

Jednostranost ekonomiky a její závislost na ropných zásobách, jejichž výtěžnost se odhaduje na 50-70 let, přiměla vládu KSA k rozsáhlému programu restrukturalizace země a budování průmyslu zaměřeného na zpracování neropných surovin a průmyslových oborů s vyšší přídannou hodnotou v podobě kvalifikované pracovní síly a nejnovějších technologií. Konečným cílem je znalostní ekonomika.

Saúdskoarabské království (SAK) se ekonomicky orientuje především na USA, následně EU (Velká Británie, Francie, Itálie, Španělsko, Německo), Japonsko, v posledním období rozvíjí vztahy s Čínou, Indií a Ruskem

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Hospodářský vývoj byl v letech 2005-2008 pro Saúdskou Arábii velice příznivý a země vykazovala hospodářský růst v průměru 4 % ročně.

V roce 2009 došlo vlivem světové hospodářské krize k poklesu poptávky po ropě a její cena poklesla ze 150 USD za barel v roce 2008 na 40 USD za barel. To se projevilo i na reálném růstu HDP, který v roce 2009 činil pouze 0,16%. Realitní krize v Dubaji se na ekonomice království projevila krachem několika velkých firem, větší obezřetností místních bank a jejich úvěrové angažovaností v nových projektech, což způsobilo všeobecný pokles poptávky.

V roce 2010 došlo vlivem růstu světových cen ropy opět k oživení a reálný růst HDP dosáhl 3,7%. K růstu HDP přispělo i uvolnění řady infrastrukturních i průmyslových projektů, které byly vlivem krize v roce 2009 pozastaveny. Koncem roku 2010 došlo po zkonsolidování bankovního sektoru k nárůstu bankovních úvěrů do soukromého sektoru, což přispělo k oživení poptávky.

Výhled růstu HDP pro **rok 2011** činil z kraje roku 4,5%. Motorem růstu měly být rostoucí ceny ropy na světových trzích a oživení domácí poptávky vyvolané rozsáhlými investicemi státu do ekonomiky (výstavba škol, nemocnic, bytů a dopravní infrastruktury) v souladu s pětiletým plánem rozvoje na roky 2010-14 ve výši 400 mld. USD. Mimořádný balíček sociálních opatření ve výši 100 mld. EUR, který král vydal v březnu 2011 za účelem uklidnění možných sociálních nepokojů vyvolaných událostmi "arabského jara" a nahrazení libyjského výpadku těžby ve výši cca 1 mil. barelů denně spolu s nevykykle vysokými cenami ropy ve 2. čtvrtletí roku 2011 by měly zvýšit reálný růst HDP o 1-2%. Podle zprávy IMF z 07/2011 by měl reálný růst HDP v roce 2011 dosáhnout 6,5%, podle prohlášení guvernéra SAMA z prosince 2011 by měl činit 5,1%, nicméně **ministr financí Ibrahim Assaf koncem roku 2011 informoval, že reálný růst HDP v roce 2011 by měl činit 6,8 %**. Absolutní hodnota HDP na rok 2011 činí 578 mld. USD, **HDP na hlavu 20,6 tis. USD**.

KSA vyšla tedy z krize arabského regionu **v roce 2011 ekonomicky posílena**, a to i přes mimořádné investice v sociální oblasti ve výši cca 140 mld. USD. Krize v regionu vyhnala **ceny ropy nahoru** a potažmo příjmy KSA do státního rozpočtu. Kromě vyšších cen ropy mohla KSA bez protestů členů OPEC **navýšit i své těžební kvóty** (nahrazení libyjského výpadku a eliminace sankcí proti Íránu) – postupně zvýšení těžby **z 8,2 mb/d** na jaře 2011 na **10 mb/d**, **v únoru 2012 a získání dodatečných příjmů ve výši 160 mld. USD**.

V roce 2012 se předpokládá pokračování hospodářského růstu, který však vzhledem k jeho robustnímu nárůstu o 6,8 % ve stálých cenách (v nominální hodnotě o 28%) v roce 2011 již nebude tak vysoký. **Odhad reálného růstu HDP v roce 2012 činí 4,5%**.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Podle prohlášení ministra financí Assafa z 26.12.2011 **HDP na rok 2011** dosáhne hodnoty 2,163 bilionů SR (**578 mld. USD**), což je **v nominální hodnotě nárůst o 28% oproti předchozímu roku** (růst byl způsoben zejména růstem HDP v ropném sektoru o 41% díky zvýšené těžbě ropy a jejím vysokým cenám). Růst soukromého sektoru se odhaduje na 14,3 % v běžných cenách. Neropný sektor by měl narůst o 15% z čehož stavebnictví o 11,6%, doprava a komunikace o 10%, obchod a hotelové služby o 6,4% a finanční služby o 2,7%.

Reálný růst HDP by měl činit **6,8%**, z čehož růst ve státním sektoru by dosáhnout 6,7% a soukromém 8,3 % (resp. 4,3% v ropném a 7,8% v neropném sektoru).

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 *
nominální HDP v mld. USD	315,3	356,2	384,7	476,3	372,7	434,7	578,8
reálný růst HDP v %	6,1	3,2	2,0	4,3	0,6	4,1	6,8
reálný růst HDP v ropném sektoru v % [1]	6,2	-0,8	-3,6	4,2	-7,6	2,1	4,3
reálný růst HDP v neropném soukromém sektoru v %	5,8	6,1	5,5	4,6	2,7	3,7	7,8
HDP na 1 obyv. v USD	12 988	14 218	14 888	19 200	14 687	16 039	20 452
Podíl na tvorbě HDP v % v běžných cenách							
- těžba ropy a zemního plynu					43,4	46,3	
- průmyslová výroba včetně petrochemického průmyslu					10,4	10,1	
- finanční služby					9,0	8,2	
- obchod					6,1	5,4	
- stavebnictví					5,0	4,3	
- doprava					4,0	3,7	

Inflace (spotřebitelské ceny)	0,7	1,9	6,5	9,9	5,1	5,3	5,1
Míra růstu životních nákladů v % (1999 = 100) [2]	0,7	1,8	6,0	16,5	22,4	28,9	
Míra nezaměstnanosti v % [3]	13,0	12,0	11,0	9,8	10,0	10,1	
Kurs měny k USD	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75

[Zdroj: Saudi Arabian Monetary Agency (SAMA) (*) = oficiální odhad

[1] růst HDP v ropném sektoru značně kolísá, neboť ho ovlivňují ceny ropy a dohodnuté vývozní kvóty OPEC

[2] Výrazný vliv na tento ukazatel má především růst cen potravin v posledním roce.

[3] Oficiální údaje uvádějí položkově pouze částečně nezaměstnanost mužů, údaje se v různých pramenech liší, optimistické odhady se pohybují kolem 7 % mužů (ženy se obvykle jako nezaměstnané nenechávají evidovat). Některé nezávislé odhady hovoří i o 25% nezaměstnanosti.

Inflace: Podle oficiální statistické ročenky Saudi Monetary Agency vzrostl všeobecný index životních nákladů v roce 2010 v meziročním srovnání s rokem 2009 o 6,5%. Na růstu životních nákladů se nejvíce podílí růst cen potravin, bydlení a souvisejících služeb. Podle Inflation report Jawa Investment vzrostl meziroční index cen bydlení a souvisejících služeb v 02/2011 o 8,3%. Z této skupiny činí meziroční nárůst nájemného 9,6%.

Nezaměstnanost: oficiální zdroje uvádějí nezaměstnanost ve výši cca 10% práceschopného saúdského obyvatelstva, které činí podle statistiky cca 4,2 mil. Počet oficiálně nezaměstnaných je podle statistiky 440 tis. Statistiky avšak také uvádějí, že zaměstnaných Saúdů je 1,5 mil (0,8 ve státním a 0,7 v soukromém sektoru). Nezaměstnaných je tak o cca 2 mil. více, což jsou pravděpodobně vdané ženy.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Hlavními průmyslovými obory jsou těžba **ropy** a navazující petrochemická výroba, které dominují celé saúdské ekonomice a na tvorbě HDP se podílejí cca 1/2.

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
těžba ropy v mil. barelech/den	9,4	9,2	8,8	9,2	8,2	8,2	9,4
průměrné exportní ceny saúdské ropy	49,5	60,5	68,1	93,4	61,4	77,0	106,0

Kromě ropy těží KSA i **zemní plyn**, který se však zcela zpotřebovává v místě, většinou na výrobu elektřiny. Celkové objevené zásoby se odhadují na 275 trilionů kubických stop, současná těžba činí 3,2

trilionů kubických stop plynu ročně. S cílem zvýšit současnou těžbu udělila v roce 2009 vláda KSA souhlas k založení společných podniků na prospekci a těžbu plynu v oblasti Rub al Khali (empty Quarter) Saudi Aramca a zahraničních investorů z Nizozemí (Royal Dutch Shell), Itálie (ENI), Španělska (Repsol) Ruska (Lukoil) a Číny (Sinopec).

Ropné a plynové zásoby jsou spravovány společností **Saudi Aramco**, která je největší společností svého druhu na světě (66 tis. zaměstnanců). Za stávajícího objemu produkce a těžebních technologií zásoby ropy vydrží na 70 let. Saudi Aramco se zabývá nejen těžbou ropy, ale provozuje též vlastní rafinérie v KSA (Rijád, Ras Tanura, Yanbu a Džidda) i zahraničí (Jižní Korea, Japonsko). Kromě státních rafinérií v KSA existuje 5 dalších rafinérií - smíšených podniků Saudi Aramca se zahraničním investorem: Yanbu (ExxonMobile), Jubail (Shell), Rabigh (Sumimoto), Jubail II (Total), Yanbu II (ConocoPhillips). Celková současná kapacita rafinérií na území KSA činí 3 mil. barelů ropy denně. Saudi Aramco připravuje výstavbu nové rafinérie v Jizanu (jihozápadní pobřeží) s náklady ve výši 7 mld. USD. V březnu 2011 získal Samsung od Saudi Aramca kontrakt na výstavbu závodu na zpracování zemního plynu v Jubailu v hodnotě 2,76 mld. USD. Do rozvoje těžby a zpracování ropy hodlá Saudi Aramco v příštích 5 letech investovat 120 mld. USD.

KSA zaujímá 10. místo na světě v oblasti **petrochemické výroby. Ta se podílí na tvorbě HDP 3,3%**. Do roku 2015 však má s ohledem na probíhající projekty výstavby petrochemického centra Jubail II (oblast Dammamu) zaujmout 3. místo. V současné době je ve výstavbě v průmyslové zóně Jubail II celkem 30 továren a ve fázi přípravy je dalších 44. Petrochemické výrobě dominuje Saudi Arabian Basic Industries Corporation (SABIC), což je po Saudi Aramcu druhá největší společnost se základním kapitálem 10 mld. USD, 14 tisíci zaměstnanců a obratem přes 24 mld. USD. Dále se SABIC zabývá výrobou chemikálií, hnojiv, železa, plastů a průmyslového zboží. Další společností operující v oblasti petrochemie je společnost SIPCEM (Saudi International Petrochemical Company), která provozuje výrobu polyetylenů. V 11/2010 uzavřela SIPCEM kontrakt s korejskou firmou GS Engineering and Construction na výstavbu závodu na výrobu etylenvinylacetátu ve výši 1 mld. USD v Jubail s kapacitou 200 tis. tun ročně. Společnost SIPCEM chystá další obdobné závody s investicemi ve výši 4 mld. USD v příštích 5 letech. K dalším významným projektům ve výstavbě patří Aramco Ras Tanura Refinery and Petrochemical Project s plánovanou investicí ve výši 20 mld. USD a Jubail Refinery and Petrochemical Project s investicí 9,6 mld. USD.

Ostatní průmysl se podílí na tvorbě HDP celkem 7%. Snaha vlády o diversifikaci ekonomiky a snížení její závislosti na vývozu surové ropy je soustředěna na vybudování průmyslu na zpracování místních surovin, tj. bauxitu, železné rudy, mědi, zinku, fosfátů basaltů, vápence, mramorů atd. Zvýšit se má rozvoj strojírenství, jako např. výroba automobilů a zbraní.

Největším uzavřeným kontraktem (11/2010) v oblasti **zpracování nerostných surovin** je společný projekt státní firmy Maaden (Saudi Arabian Mining Company) s americkou firmou Alcoa na vybudování plně integrovaného závodu na výrobu hliníku (bauxitové doly s kapacitou 4 mil. tun ročně, závod na rafinování hliníku s kapacitou 1,8 mil. tun, tavírna hliníku s kapacitou 0,8 mil. tun ročně a válcovna hliníkových plechů s kapacitou 0,4 mil. tun ročně), který počítá s investicí ve výši 8 mld. USD. Z dalších je možné jmenovat např. cementárnu Najran s náklady ve výši 400 mil. USD či zřízení dolů na těžbu mědi v oblasti Hail, který společnost Maaden uzavřela s kanadskou firmou SNC Lavalin.

Souběžně probíhá **budování vlastní výzkumné a vývojové základny** a masivní rozvoj univerzitní vzdělanosti populace (k současným 23 univerzitám má přibýt v příštích 5 letech dalších 25), zejména v technických oborech. Cílem je vybudovat ekonomiku založenou na znalostech s hi-tech průmyslem se zaměřením na elektroniku, nanotechnologie, biotechnologie, obnovitelné zdroje energie, experimentální medicínu. Součástí této politiky postupného vytváření „znalostní ekonomiky“ je i podepsání smlouvy na výstavbu „King Abdullah Institute for Nanotechnology“, který byl uveden do provozu v roce 2011.

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví se podílí na tvorbě HDP 6 % a má dobrou perspektivu dalšího růstu vzhledem ke značným potřebám budování infrastruktury a průmyslu. Hodnota současných rozestavěných projektů dosahuje 700 mld. USD.

Růst HDP ve stavebnictví v roce 2011 se odhaduje na 11,6 % ve srovnání s rokem 2010. V roce 2011 byly podle vládních zdrojů podepsány nové kontrakty v celkové výši 39,5 mld. USD, což je 41% nárůst oproti roku 2010, kdy byly podepsány kontrakty ve výši 28 mld. USD.

Podle MEED činila celková hodnota udělených kontraktů v roce 2011 celkem 66 mld. USD. Udělení řady projektů se však z různých důvodů (zejména administrativních) oddálilo, hodnota těchto „odložených“ stavebních projektů se odhaduje na 170 mld. USD. Celkem se hodnota „current projects“ (projekty běžící, či s plánovanou realizací v příštích 3 letech) v KSA odhaduje na 700 mld. USD. (pro srovnání: SAE udělily v roce 2011 projekty za 40 mld. USD, hodnota „current projects“ činila donedávna 900 mld. USD, nicméně byla přehodnocena na 600 mld. USD).

Podle zprávy MEED „Saudi Arabia Project Market 2012“ je KSA v současné době největším trhem stavebních projektů v oblasti GCC, jehož velikost se rovná ostatním 5 zemím GCC dohromady!!! Podle analýzy MEED projektový trh v SAE klesá a v Qataru se v souvislosti s MS 2022 v kopané ještě nerozběhl. S hodnotou „plánovaných, či odložených projektů ve výši 300 mld.USD v příštích 3 letech a s výhledem investic do infrastruktury ve výši 500 mld. USD do roku 2020 je KSA též největším budoucím projektovým trhem v GCC.

K největším stavebním firmám patří: Saudi bin Laden Group (silnice, železnice, byty), Al Rahji (bytová výstavba, železnice, silnice), Saudi Oger (silnice, bytová výstavba, administrativní budovy), Al Rashid (pozemní stavby), BEMCO (průmyslové stavby - rafinerie, elektrárny).

K největším uzavřeným stavebním kontraktům patří projekt výstavby dívčí university Princess Noura University v Rijádu, který si má vyžádat investice ve výši 11,5 mld. USD, z čehož Saudi Oger zajišťuje balíček č. 1 ve výši 3,3 mld. USD, Saudi bin Laden balíček č. 2 za 2,7 mld. USD a El Seif č. 3 v hodnotě 2,1 mld. USD. ABB získalo kontrakt na Intelligent Building Control Systems pro veškeré budovy tohoto univerzitního městečka. Dalšími projekty jsou např. rychlodráha Mekka-Medina s náklady ve výši 6 mld. USD, King Abdullah Sport City - 4 mld. USD, King Abdullah Financial District - Saudi Oger získala kontrakt na výstavbu jednokolejné dráhy v délce 3,6 km za 240 mil. USD, na kterém spolupracuje s firmou Bombardier.

V březnu 2011 bylo vyčleněno ze státního rozpočtu 250 mld. SR (67 mld. USD) na výstavbu 500 tis. nových bytů pro sociálně slabší obyvatelstvo, které se mají postavit v příštích 5 letech. V současné době chybí v KSA cca 1,2 mil. bytů. Poptávka po bytech se bude neustále zvyšovat vzhledem k tomu, že 30 % obyvatel (cca 7 mil.) je od 15 do 30 let.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Bez zavlažování je možný pouze jen velmi extenzivní pastevecký chov dobytka. Intenzivnější zemědělská činnost vyžaduje umělé zavlažování. Zavlažuje a obdělává se cca. 0,5 % rozlohy země a podíl zemědělství na tvorbě HDP činí kolem 3-5 % (v závislosti na různých statistikách). Království je producentem pšenice, zeleniny, hovězího masa a mléčných výrobků. Dle odhadů ministerstva zemědělství rostla zemědělská výroba meziročně o 2,3 %, a to i přes prakticky neustálý pokles rozlohy zemědělské půdy od roku 2003 a státní dotace pro zemědělskou výrobu. Zemědělství je od r. 2004 výrazněji podporováno zvýhodněnými úvěry Saudi Arabian Agricultural Bank, přičemž byl zaznamenán meziroční nárůst tohoto způsobu financování o 70 % na hodnotu přesahující 1 mld. SAR (cca 267 mil. USD). Od roku 2008 jsou pozastaveny dotace pro lokální producenty a nové investice do zemědělství jsou v současné době směřovány do zahraničí (Súdán, Etiopie, Thajsko, Turecko, Kazachstán apod.). Většina potravin se dováží, zejména z arabských zemí (SAE, Egypt), Austrálie a Ameriky.

4.6. Služby

Vzhledem k nábožensky podmíněným zvláštnostem ve způsobu života, zejména v postavení žen, které je silně orientováno na domácnost a rodinu, i vzhledem ke značně rozšířenému využívání domácího služebnictva, nejsou zcela rozvinuty všechny služby, například městská hromadná doprava, kulturní zařízení nebo služby individuálního cestovního ruchu.

Cestovní ruch se však postupně stává jednou z priorit rozvoje ekonomiky, zejména pro možnost tvorby nových pracovních míst. Stát proto poskytuje z centrálního rozpočtu na podporu turistiky značné finanční částky jednotlivým provinciím, zejména v horských oblastech Taifu a Abhy (jihozápadní část země), které jsou oblíbeným místem domácí turistiky pro své mírné podnebí v letních měsících.

V regionálním i světovém měřítku je v Saúdské Arábii mimořádně rozvinuto odvětví náboženské poutní turistiky řízené zvláštním ministerstvem pro záležitosti hadždže. Velké každoroční poutě do Mekky, zvané hadždž, se přitom zúčastňuje kolem 3 mil. lidí.

Poslední oficiální odhady uvádějí podíl služeb na HDP v roce 2009 kolem 38 %.

Kromě turistiky se postupně rozvíjejí **finanční služby** (v KSA je poměrně značně rozvinutá síť bank) a dopravně logistické služby, které mají perspektivu dalšího rozvoje s ohledem na projekt výstavby tzv. "Land Bridge", což je železniční spojení Dammam-Jeddah, které značně zkrátí dobu námořní přepravy z Asie do Severní Afriky.

Za poslední roky se prudce rozvinul trh **informačních technologií**. IT průmysl a služby rostou tempem 10% ročně a v roce 2020 se mají podílet na tvorbě HDP celkem 20%. Největšími odběrateli IT služeb jsou průmyslová odvětví, zejména rostoucí petrochemický průmysl, a rozvíjející se infrastruktura a finanční sektor. Výše trhu IT průmyslu činí 3,6 mld. USD s perspektivou růstu na 4,9 v roce 2014. Výše trhu IT služeb činí 1,1 mld. USD s perspektivou růstu 9% ročně, z čehož softwarové služby činí 0,7 mld. USD.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Silniční infrastruktura je značně rozvinuta a její rozvoj dále rychle pokračuje. V zemi je cca 184 tis. km zpevněných cest, z toho cca 53,8 tis. km asfaltových silnic, z nich je cca 5 tis. km převážně velmi kvalitních dálnic a rychlostních silnic. Jsou připraveny projekty na dalších 16 tis. km asfaltových cest, z čehož 6 tis. km by mělo být postaveno v roce 2011. Dálniční infrastruktura je rovněž rozvinutá, čerpací stanice, motely, motoresty, obchody jsou hustě rozmístěny zejména u větších sídel, v případě motelů a motorestů je ovšem nutno počítat zásadně s podstatně nižším standardem, než je obvyklý v evropských zemích. Není obvyklé, že se řidič u čerpací stanice obsluhuje sám, až na výjimky je vždy k dispozici obsluha, účet je předkládán pouze na vyžádání.

Železnice zatím není v SAK nejdůležitější přepravní cestou. Rozsah stávající sítě se odhaduje na 2,4 tis. km. Hlavní železniční spojení je v současné době 450 km úsek osobní tratě Rijád-Dammám a 555 km úsek nákladní tratě Rijád-Haradh-Dammám. Obě tratě zabezpečují cca 85% nákladní a osobní přepravy mezi oběma městy. V roce 2011 přibyla tzv. "mineral railway" o délce 1 392 km spojující fosfátová a bauxitová naleziště v Hazm Al-jalameed a Al Zabairah (v oblasti společných hranic Iráku, Jordánska a KSA na severu) s průmyslovou zónou v Ras Al Zour („mineral city“) na východním pobřeží. Nová železnice vede přes města Jouf, Hail a Qasim. Na rozvoj železnice vynaložila KSA v uplynulých 4 letech cca 4,5 mld. USD a v plánu jsou projekty za dalších 20 mld. USD. O roku 2006 jsou ve výstavbě projekty tzv.

Severo-j jižního spojení. To zahrnuje cca 1 000 km dlouhou osobní a nákladní trať mezi Rijádem, Qásimem, Hailem, Zubajrou a Al Qarayatem (na hranicích s Jordánskem), která má být dokončena v roce 2014. Na některé úseky mají být teprve vypsána příslušná výběrová řízení. Některé části této trasy již byly kontrahovány: úsek Rijád Qásim získala Čínská firma China Civil Engineering Construction, Saudi Bin Laden Group a Thales získaly kontrakt na bezpečnostní a signalizační zařízení. Kromě severo-j jižního spojení je v plánu výstavba tzv. **Východo-západního spojení** v délce 1 061 km a s náklady cca 9 mld. USD mezi Rijádem a Džiddou, které bude navazovat na spojení Rijád-Dammám (to se má postupně rehabilitovat na rychlotrať) a vytvoří tzv. „Land Bridge“ pro přepravu nákladu z Perského zálivu na pobřeží Rudého moře. Z Dammámu bude spojení prodlouženo až do Jubailu. V současné době se připravují výběrová řízení na cca 300 km nové tratě o třech úsecích: Ras-Al Khair-Jubail, Jubail-Dammam a železniční uzel v Jubailu. Výstavba úseku Rijád-Džida je zatím ve fázi prvotních studií, nicméně vláda dala tomuto projektu zelenou počátkem roku 2012. V roce 2011 byl kontrahován **projekt propojení Džiddy, Mekky, Janbu a Medíny rychlodráhou v délce 570 km, tzv. Haramain High Speed Rail**. Celkové náklady projektu se odhadují na 6 mld. USD. **Projekt má 2 fáze** samostatných technologických celků a s nimi spojených výběrových řízení. **1. fáze** zahrnuje přípravu podkladu pro položení kolejí a související stavební práce (150 mostů, 500 tunelů, nádraží). Kontrakt na výstavbu tratě ve výši 1,8 mld. USD získalo konsorcium saúdské firmy Al Rajhi, čínské Railway Construction Corporation. Nádraží v Mekce a Medině bude stavět Saudi bin Laden Group a nádraží v Džiddě Saudi Oger (oba kontrakty

dohromady ve výši 2,4 mld. USD). **2. fáze** zahrnuje pokládku kolejí, dodávku a montáž zabezpečovacího, komunikačního a signalizačního zařízení a dodávku 35 vlakových souprav včetně opravárenských center a údržby po dobu 12 let. Kontrakt získalo konsorcium španělských a saúdských firem (Al Shoula, Renfe, Talgo, Adif, OHL - včetně OHL ŽS Brno). Uvedení do provozu se očekává v roce 2015. V 09/2011 vláda schválila účast na realizaci **projektu společné železnice spojující státy GCC železniční sítí o délce 2 117 km**. Projekt má předpokládané náklady ve výši 25 mld. USD. Práce mají začít v roce 2012, náklady na saúdskou část se odhadují na 5 mld. USD, z čehož 3,1 mld. bude stát výstavba tratí a 1,8 mld. USD pořízení vlakových souprav. Provozní rychlost tratě má být 350 km/hod. Saúdská část projektu má zahrnovat napojení na železnici Kuvajtu na jeho hranicích, odkud bude pokračovat do Dammamu a dále na Bahrajn, kde bude vytvořeno přemostění paralelní se současnou dálnicí tzv. King Fahd Causeway (tato část projektu byla vládou schválena počátkem roku 2012). Z Bahrajnu povede trať na Katar dvoupatrovým mostem (spolu s dálnicí) o délce 40 km (17 km násypy, 23 km přemostění). Druhá část propojení povede z Rijádu do SAE, odkud má trať dále vést do Ománu a v budoucnu i do Jemenu. Projekt má být dokončen v roce 2017. Podrobnosti o jednotlivých projektech, včetně map, jsou uvedeny na webových stránkách **Saudi Railways Organisation** <http://www.saudirailways.org>. Pro účast v tendru je nezbytná předchozí prekvalifikace na tzv. „vendor list“ jako u všech ostatních státních orgánů.

Všechna významnější regionální centra v Saúdské Arábii mají infrastrukturu pro letecké spojení (odhadovaný stav je více než 70 oficiálně provozovaných letišť, z toho 27 jich je pod supervizí General Authority od Civil Aviation - GACA). Mezinárodní **letišť** jsou v Rijádu, Džiddě, Dammámu a Tabuku. Polovinu objemu letecké přepravy se zahraničím přitom zajišťují Saúdskoarabské aerolinie (Saudi Arabian Airlines). GACA chystá do roku 2020 modernizovat většinu letišť a má za tímto účelem investovat cca 12,3 mld. USD. Dalšími 10 mld. USD mají přispět soukromí investoři. Celkem se má rekonstruovat 26 letišť. K nejvýznamnějším projektům v blízké budoucnosti patří: King Abdulaziz International Airport in Jeddah (Podepsány dva kontrakty ve celkové výši 7 mld. USD. První kontrakt zahrnuje výstavbu nového terminálu a rozšíření celkové kapacity letišť ze stávajících 17 mil. na 30 mil. cestujících ročně. Druhý kontrakt zahrnuje práce související s novou dopravní infrastrukturou (kontrolní věž, ranvej, pojezdové dráhy a parkovací plochy a dále infrastrukturu pro napojení letiště na městský dopravní systém). V 01/2011 byl položen základní kámen – oba kontrakty získala Saudi Bin Laden Group. Doba výstavby 3 roky), Princ Muhammad bin Abdulaziz Airport in Maddina (Stávající letiště postaveno v roce 1972, rozšíření předpokládá nové terminály a související pojezdové a parkovací plochy (taxiways and aprons). Rozšíření má být financováno soukromými investory, kteří mají letiště provozovat. Jednáno s 10 konsorcií z US, CND, FR, ES, Malaysije, Indie, Korea, Turecko, UAE, Lebanon. Realizace má být dokončena v roce 2014.), King Abdullah Airport in Jezzan (Jedná se o výstavbu nového letiště, cca 30 km od Jazzan Economic City (město staví Saudi Bin Laden a Malaysia MMM Corp) s plánovanou kapacitou 3 mil. cestujících ročně. V současné době probíhají práce na projektu. Tendr má být vypsán v roce 2011), Taif (Nově plánované letiště, má ulehčit letišti v Jeddah v období Hajje a podpořit rozvoj turistiky v oblasti.), Araar (Připraven projekt na rekonstrukci za 19 mil. USD).

Největší **námořní přístavy**, kterými prochází 95 % námořní přepravy, jsou Džidda (Jeddah – největší saúdský námořní přístav), Dammám, Džubajl (Jubail) a Janbú (Yanbu). Dohromady v nich ročně zakotví kolem 11,5 10 tis. lodí ročně.

Velmi významnou součástí infrastruktury je rozsáhlá síť ropovodů a plynovodů o celkové délce kolem 9 tis. km.

Plán diversifikace ekonomiky a vysoký populační růst klade nároky na zvýšení produkce **elektrické energie**. KSA v současné době disponuje kapacitami ve výši cca 45 GW instalovaného výkonu, na které spotřebovává 1/3 vytěžených ropných zásob. Při současné poptávce 8% ročně musí do roku 2032 současné kapacity ztrojnásobit, což by při současné výši těžby ropy (9 mil. barelů denně) znamenalo, že by téměř veškerá ropa byla spotřebována na výrobu elektřiny. Řešením mají proto být solární a jaderné elektrárny. SAK již jedná o příslušné spolupráci v oblasti jaderných technologií s USA, GB, FR, Japonskem, Ruskem a Jižní Koreou. V příštích 10 letech je v plánu výstavba 20 nových elektráren s celkovým výkonem 24 GW v hodnotě 50 mld. USD – zatím však na tradiční paliva – ropu a zemní plyn. K nejvýznamnějším patří Ras Al zour Power and Desalination plant - 5 mld. USD. V 09/2011 byl podepsán kontrakt s korejskou firmou Samsung C&T Corp. na výstavbu elektrárny 3 200 MW v Al Khobaru. Saudi Electricity Company, která je vlastníkem elektráren i distribuční sítě, zahájila celoplošnou výměnu elektroměrů, investiční záměr počítá s výměnou 30. tis. elektroměrů ročně v příštích 10 letech.

Pokud jde o **výrobu elektřiny ze sluneční energie**, jsou v této oblasti v KSA značné perspektivy, neboť KSA patří k zemím s největší intenzitou slunečního svitu na světě. 1 m² pohltí během 12 hodin 7 000 W sluneční energie. Rozšíření výroby elektřiny ze solárních panelů však zatím brání nízké ceny elektřiny

vyráběné klasickým způsobem z ropy, která je elektrárnám dodávána za nákladové ceny a nikoli za ceny trhu. Koncem roku 2010 však saúdsko-korejská firma Polysilicon Technology Company vyhlásila záměr realizovat v Jubailu závod na výrobu polysilikonu užívaného v solárních panelech s kapacitou 12 tis. tun ročně, což svědčí o perspektivě trhu solárních panelů v KSA..

Koncem roku 2010 zahájil činnost nově zřízený orgán tzv. „King Abdullah City for Atomic and Renewable Energy“ (KA CARE) v jehož čele stojí bývalý ministr obchodu a vystudovaný jaderný fyzik z Harvardu Dr. Hashim Yamani. President centra je postaven na úroveň ministra a zastupuje KSA v IAEA. KACARE má za úkol vybudovat v KSA systém národní jaderné politiky a příslušných regulatorních a bezpečnostních opatření a připravit zemi na **výstavbu jaderných elektráren** určených zejména pro získání energie na odsolování mořské vody. Za tímto účelem bude koordinovat výzkum a vývoj jaderných technologií pro mírové využití, který zatím probíhá roztříštěně na místních univerzitách, zejména KACSAT (King Abdulaziz City for Science and Technology), kde se nachází např. Atomic Energy Research Institute a National Center for Protection from Radiation. V únoru 2011 uzavřela KSA dohodu o mírovém využití jaderné technologie s Francií, v březnu bylo rozhodnuto uzavřít obdobnou dohodu s Čínou. Francouzská firma Areva uzavřela v únoru 2011 memorandum o spolupráci při výstavbě jaderných elektráren s jednou z největších saúdských stavebních firem Saudi bin Laden Group. V červnu 2011 KSA oznámilo záměr vybudovat 16 jaderných reaktorů do roku 2030, ve kterých by se mělo vyrábět až 20% elektrické energie (25 GW instalovaného výkonu). První jaderná elektrárna by měla dokončena již v roce 2020, z čehož práce na její výstavbě mají být zahájeny v roce 2014.

Na výrobě elektrické energie se částečně podílejí také závody na **odsolování mořské vody**. Odsolenou vodou je kryto cca. 70 % spotřeby pitné vody. Produkce roste průběžně meziročně o 2 - 2,5 % a je rozvíjena ve 30 zařízeních na západním i východním pobřeží a do vnitrozemí je voda přiváděna dálkovými vodovody do zásobníků. Vzhledem k rozsáhlým strátám v distribuci plánuje KSA privatizaci distribuční sítě. Dále připravuje rozsáhlé investice do recyklace odpadních vod. V příštích 15 letech má být v této oblasti investováno 53 mld. USD. K hlavním zahraničním kontraktorům na trhu v oblasti výstavby odsolovacích stanic patří korejská firma Doosan. Vzhledem ke značné energetické náročnosti odsolovacích zařízení, připravuje se první projekt solární elektrárny o výkonu 10MW, která by zabezpečila energii na odsolování vody pomocí reverzní osmózy pro stanici o výkonu 30.000m³. Toto odsolovací zařízení by mělo zabezpečit vodu pro 100.000 obyvatel. Pokud bude projekt úspěšný tak do 10-20 let by měla být veškerá voda v království zabezpečena pomocí solární energie.

Pevná **telefonní síť** má celkem více než 4,5 mil. linek, hustota pokrytí činí 18 linek na 100 obyvatel. Až do roku 2009 bylo provozování pevné sítě monopolem veřejné společnosti STC (Saudi Telecommunication Company), od konce roku 2009 byl povolen vstup soukromého operátora Atheeb (Etihad Atheeb Telecom Company - SAE). Trh pevných linek je téměř nasycen, předpokládá se pouze 4% nárůst do roku 2013. Na trhu mobilních linek jsou 3 operátoři, STC (55 % trhu), Mobily (Etihad - SAE, 39 % trhu) a Zein (Kuvajt - 6% trhu). Počet mobilních uživatelů v roce 2009 činil 45 mil. (zejména předplacené karty), což představuje 225 % pokrytí (na 20 mil. obyvatel). Počet mobilních uživatelů by měl narůstat cca o 7 % ročně, zejména v segmentu 3G služeb..

Pokrytí **internetem** je odhadováno na 40 % - cca 10 mil. uživatelů, počet osobních **počítačů** na 100 obyvatel je odhadován na 80 ks. Internetové spojení se zahraničím přitom prochází zvláštní centrálou, která chrání uživatele před přístupem na „škodlivé“ adresy. Přístup k nim si lze vyžádat vyplněním speciálního dotazníku, i tak však není zaručeno jejich zprovoznění pro uživatele, ba naopak, žádost bývá zcela marná. Největší nárůst za poslední roky zaznamenalo širokopásmové připojení: z 64 tis. uživatelů v roce 2005 na 3,2 mil. uživatelů v roce 2010. Širokopásmové připojení má v současné době 1/3 domácností.

EADS a saúdská stavební firma Al Rashid získaly kontrakt ve výši 3,5 mld. USD na výstavbu 9 tis. km dlouhého bezpečnostního **elektronického plotu** kolem hranic KSA. Plot má zajistit plnohodnotné monitorování celé hranice a zamezit současnému průniku nelegálních pracovníků a členů Al Kajdy z Jemenu.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Saúdská Arábie není příjemcem rozvojové pomoci, ale naopak je po USA jejím druhým největším poskytovatelem. V ukazateli poměru pomoci k HNP přitom několikanásobně překonává hodnotu 0,7 %, ke které OECD vyzývá vyspělé země. V posledních letech dosahovala rozvojová pomoc Saúdské Arábie v průměru kolem 4 % jejího HNP. Pomoc je zaměřena zejména na islámské země.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Státní rozpočet je závislý na příjmech z prodeje ropy, které závisí na její ceně a dohodnutých exportních kvótách v rámci OPEC. Vzhledem k tomu, že je rozpočet kalkulován na odhadu prodejních cen saúdské ropy, který je výrazně podhodnocen oproti následné skutečnosti, bývá rozpočet koncipován jako deficitní. Rozpočet na rok 2011 byl např. sestaven při cenách ropy 60 USD/barel, nicméně dosažená průměrná cena ropy v tomto roce byla 106 USD. Plánované výdaje se většinou překračují.

Příjmy z prodeje ropy tvoří cca 90% všech příjmů státního rozpočtu.

v mld. USD

Rok	2007	2008	2009	2010[1]	2010[2]	2011[1]	2011[2]	2012[1]
Příjmy	165,9	293,7	134,7	125,6	196,5	144,3	296,0	187,2
Výdaje	118,1	138,7	146,7	144,3	167,1	154,7	214,4	184,0
Saldo	47,8	155,0	-12,0	-18,7	29,4	-10,7	81,6	3,2

[1] Schválený rozpočet

[2] Skutečný výsledek hospodaření vlády

Plnění rozpočtu na rok 2011

Celková výše příjmů státního rozpočtu na rok 2011 dosáhla **296 mld. USD**, což je o **105% více**, než představoval původní rozpočet na rok 2011, který měl plánované příjmy ve výši 144,3 mld. USD. **Příjmy narostly o 152 mld. USD**, zejména vzhledem k zvýšení těžby ropy, která představuje 90 % rozpočtových příjmů, z 8 mil. na 10 mil. barelů denně a nárůstu ceny ropy na světových trzích. **Na straně výdajů však též došlo k nárůstu** o 59,7 mld. USD, což činí **38%** - tento nárůst představuje zejména mimořádný balíček sociálních opatření vyhlášený králem dne 18.3.2011 po neúspěšném dni hněvu, jehož největší položkou bylo udělení mimořádných 2 platů všem státním zaměstnancům za jejich loajalitu, zvýšení minimální mzdy na 3000 SR a zvýšení počtu zahraničních stipendií.

Rozpočet skončil přebytkem ve výši **81,6 mld. USD – 14% HDP**. Část přebytku rozpočtu na rok 2011 bude použita na **snížení veřejného dluhu** ze 167 mld. SR (44,5 mld. USD) na 148,3 mld. SR (**39,5 mld. USD**). Veřejný dluh, který je celý domácím dluhem, bude po tomto snížení představovat **6,3 %** předpokládaného **HDP** na rok 2011.

Rozpočet na rok 2012

Vláda dne 26.12.2011 schválila historicky nejvyšší rozpočet na rok 2012, který má zajistit trvalý a vyrovnaný růst. Podle ministra financí Assafa **současnou prioritou je vzdělávání národa a zajištění pracovních míst, zdravotnictví, vědecký výzkum, bezpečnost, vodní zdroje a kanalizační systémy a elektronické transakce.**

Rozpočet počítá s výdaji ve výši 184 mld. USD, což představuje **nárůst o 19% oproti rozpočtu roku 2011**, který byl též historicky nejvyšším a představoval nárůst o 7,4% oproti roku 2010. **Příjmy** mají být ve výši **187,2 mld. USD**, takže je rozpočet poprvé koncipován jako přebytkový s mírným **přebytkem 3,2 mld. USD**.

Nejvíce výdajů je alokováno na vzdělání a rekvalifikaci pracovních sil (168 mld. SR – **24,3%**, nárůst o 13% oproti předchozímu roku), dále na **zdravotnictví a sociální rozvoj** (87 mld. SR – **12,6%**, nárůst o 26% oproti předchozímu roku zahrnuje výstavbu 17 nových nemocnic, sportovních center a sociálních útulků), **vodní zdroje, průmyslový rozvoj, zemědělství a infrastrukturu** (58 mld. SR – **8,4%**, navýšení o 13% oproti předchozímu roku zahrnuje zejména nové odsolovací stanice a dálkovou distribuci vody), **dopravu a komunikace** (35 mld. SR – **5,1%**, nárůst o 40% oproti předchozímu roku představuje zejména 4000 km nových silnic, rekonstrukci mezinárodních a regionálních letišť),

komunální služby (29 mld. SR - **4,2%**, nárůst o 19% oproti předchozímu roku představují výdaje na městské dopravní systémy s cílem snížit dopravní zácpy).

Dále bylo vyčleněno 265 mld. SR na nové rozvojové projekty a na dokončení stávajících projektů, z čehož 250 mld. SR by měl činit **projekt výstavby 500 tis. bytů** pro sociálně slabší vrstvy obyvatelstva.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Hodnoty v následující tabulce jsou uvedeny v mld. USD a částky devizových rezerv dle stavu ke konci roku. Zdroj: SAMA Statistical Bulletin

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Saldo běžného účtu	98,9	93,3	134,0	20,9	66,7	160,1
Saldo kapitálového a finančního účtu	-78,4	-77,7	-102,3	39,7	-42,3	
Devizové rezervy	226	306	443	419	454	541

odhad oficiálních institucí - Běžný účet v roce 2011 zaznamenal rekordní přebytek ve výši 160 mld. USD (140 % nárůst oproti roku 2010)

Podle posledních údajů Saudi Arabian Monetary Agency činily **devizové rezervy ke konci 12/2011 celkem 541 mld. USD a tvoří 93% HDP.**

Saúdská Arábie zaujímá v současné době 4. místo na světě v absolutní hodnotě devizových rezerv po Číně, Japonsku, EU a Rusku.

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Naposledy využila saúdská vláda zahraniční půjčku v souvislosti s válkou v Perském zálivu v roce 1991, kterou do roku 1995 splatila.

Ačkoliv byl státní dluh, který je celý dluhem vnitřním, ještě v roce 2003 poměrně vysoký (cca 80% hodnoty HDP), vláda postupně dluh umořovala. Podle posledních údajů publikovaných v 12/2011 v souvislosti se schválením státního rozpočtu na rok 2012 rozpočet počítá se **splátkou veřejného dluhu a jeho snížením** ze současných 10,2% HDP na **6,3 % HDP**, což přinese vyšší fiskální stabilitu a atraktivní zemi v očích zahraničních investorů. V absolutních číslech se veřejný dluh ke konci roku 2011 snížil z 44,5 mld. USD v roce 2010 na 39,5 mld. USD.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní soustavu řídí centrální banka Saudi Arabian Monetary Agency [1].

Největší komerční banky jsou:

National Commercial Bank;
Al Rajhi Bank;
Samba Bank (dříve Saudi American Bank)
Riyad Bank;
Saudi British Bank;
Banque Saudi Fransi;
Arab National Bank;
Saudi Hollandi Bank;
Saudi Investment Bank;
Al Jazira Bank.

Pro některé bankovní služby byly státem zřízeny tzv. specializované úvěrové instituce. Jsou to:

Saudi Credit Bank	osobní půjčky;
Saudi Arabian Agricultural Bank	zemědělské úvěry;
Saudi Industrial Development Fund	zvýhodněné průmyslové úvěry;
Real Estate Development Fund	stavební půjčky;
Public Investment Fund	zvýhodněné úvěrování velkých projektů.

Od 2. poloviny roku 2009 je povoleno zřizování poboček zahraničních bank v jejich 100% vlastnictví (jako jedna z prvních této možnosti využila švýcarská UBS).

Na podporu zvýhodněného financování vývozu je v SAK zřízen Saudi Fund for Development. Jeho významným prvkem je Saudi Export Program (SEP) [2], pod nímž jsou poskytovány produkty zvýhodněného financování a pojišťování vývozu (odběratelské i dodavatelské úvěry, záruky atd.). V současné době je zřízeno 23 linek se 17 zahraničními bankami na financování a pojišťování saúdského exportu do Egypta (2 linky), Jordánska (2 linky), Libanonu (2 linky), Alžírsko (3 linky), Tuniska (3 linky), Jemenu (3 linky), Turecka (2 linky), Íránu (1 linka) a Súdánu (5 linek).

V zemi působí desítky pojišťoven, ale pojišťovacímu trhu dominuje státní pojišťovna National Company for Cooperative Insurance [3], jejíž služby jsou založeny na islámské zásadě vzájemného neziskového pojištění. Mezi hlavní komerční pojišťovny patří mj. AXA/Norwich Union, European Saudi Co. for Cooperative Insurance či Royal Sun Insurance co..

[1], [2], [3] Internetové stránky organizace na adrese www.sama.gov.sa.

5.5. Daňový systém

O roku 2005 začal platit nový daňový zákon, který zavedl rovnou daň z příjmu. Znění zákona v anglickém jazyce je zveřejněno na <http://www.dzit.gov.sa>, což jsou stránky daňového úřadu, tzv. Department of Zakat and Income Tax, který spadá pod ministerstvo financí.

V KSA není zavedena daň z přidané hodnoty ani daň z obrátu (prodeje). Mezi hlavní daně patří:

Daň z příjmu společností (Corporate Income Tax)

Pro residentní společnosti vlastněné plně subjekty mimo země GCC je sazba daně ze zisku 20%, společnosti vlastněné Saúdy nebo příslušníky zemí GCC jsou od daně z příjmu osvobozeny a platí pouze **Zakat**, což je náboženská daň ve výši 2,5%. U joint venture je výše daně ze zisku upravena podle podílu jednotlivých společníků a země jejich původu (GCC x non-GCC).

Zdaněn je příjem vzniklý z činnosti na území KSA.

Daň z příjmu jednotlivců (Personal Income Tax)

Sazby daně jsou stejné jako v případě zdanění společností, tj. 20% pro jednotlivce ne-občany zemí GCC a 0% pro občany zemí GCC s residencí v KSA, kteří platí pouze Zakat. Zdaněn je příjem vzniklý z činnosti

na území KSA, osoba podléhá dani z příjmu, pokud má statut residenta, podle podmínek daňového zákona.

Zdanění podléhá příjem ze samostatně výdělečné činnosti (příjem z živnosti, příjem z podílu v akciové spol. atd.), **zaměstnanci (včetně ne-občanů GCC) firem a úřadů jsou od daně z příjmu osvobozeni.**

V roce 2003 byl saúdským parlamentem (poradní sbor Majlis As Shura) odmítnut návrh na zdanění mezd a platů zahraničních pracovníků. V březnu 2012 byla diskuze o zdanění příjmů expatů znovu na půdě parlamentu obnovena. Důvodem je snaha o zvýšení nákladů na zahraniční pracovní sílu a tím vytvoření lepších podmínek pro zaměstnání místního obyvatelstva, které požaduje obvykle vyšší platy.

Zdanění neresidentů:

Ne-residentní osoby (právnícké, fyzické) podléhají dani, pokud na území KSA provádějí činnost podléhající dani a generující příjem prostřednictvím tzv. "Permanent Establishment", což může být zástupce (v případě, že uzavírá kontrakty jménem zastoupeného ne- residenta) nebo pobočka firmy (např. temporary branch zřízená pro realizaci jednoho kontraktu), staveniště nebo montážní místo.

Srážková daň z plateb (Withholding tax)

Vybírá se v případě plateb residentního subjektu do zahraničí nebo osobám, které nejsou registrovanými plátcí daní, např. pokud pobočka zahraniční firmy platí za poskytnutí služeb své mateřské společnosti, tak je tento transfer podroben srážkové dani ve výši 15%. Daň se vybírá na straně plátce. Tímto opatřením se předchází fiktivnímu zvyšování nákladů za účelem snižování zisku residentních subjektů.

Zdanění zahraničních kontraktů na dovoz zboží

Prosté dovozy zboží nepodléhají zdanění z příjmu, v případě, že však smlouva na dovoz zboží zahrnuje doprovodnou činnost na území KSA, pak je tato činnost zdaněna (např. montáž zařízení). Pokud nelze ze smlouvy rozpoznat, jakou hodnotu tato činnost má, stanoví se její výše odhadem na 10% z dodávky zboží.

Zvláštní dani je podrobena těžba ropy a zemního plynu (8 - 85%).

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Bilance obchodu se zahraničím je v důsledku rozsáhlého vývozu ropy vysoce aktivní. Ropa se na celkovém vývozu země podílí cca 85 % a pohyb její ceny na světovém trhu ovlivňuje saúdskou obchodní bilanci rozhodujícím způsobem.

Saúdský zahraniční obchod v mld. USD (za rok 2010 předběžný údaj):

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Vývoz	181,5	211,0	233,2	313,4	192,3	251,1	343,2
Dovoz	54,5	69,7	81,5	115,1	95,5	106,9	98,7
Saldo	126,9	141,3	151,7	198,3	96,8	144,2	244,5

Zdroj: Ročenka Saudi Arabian Monetary Agency 2011 (* odhad SAMA publikovaný v tisku v 12/2011)

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

SAK je největším dovozcem z arabských zemí. To je dáno především historickým vývojem, kdy jediným produktem země byla po dlouhá léta ropa a takřka vše ostatní, včetně pracovní síly, bylo do království dováženo. Dovozy do SAK dosahují 20 % celkových dovozů do všech arabských zemí dohromady a 38 % celkového dovozu zemí Rady pro spolupráci v Zálivu. V dovozu dochází k větší teritoriální diverzifikaci, v posledních letech je zaznamenáván kontinuální nárůst dovozu z asijských zemí, zejména Číny, Indie a Jižní Koreje na úkor tradičních dovozních partnerů (USA, Japonsko, Německo, Velká Británie). Rovněž se mírně navyšují dovozy z některých menších evropských zemí (Nizozemsko, Belgie, Švýcarsko). Značný objem dovozu společně s velkou otevřeností saúdskoarabského trhu mají za následek nebývalý konkurenční boj o pozice na něm. Největších objemů dosahují strategičtí spojenci, podílející se na zajišťování vnější bezpečnosti SAK, a velcí dovozci ropy (Čína, Japonsko).

Dovoz do SAK v roce 2010 (zdroj: ročenka Saudi Monetary Agency)

nejvýznamnější země dovozu	podíl na celkovém dovozu do SAK
1. USA	13,2%
2. Čína	11,7%
3. Německo	7,7%
4. Japonsko	7,5%
5. J. Korea	4,4%
6. Francie	4,1%
7. Indie	3,8%
8. SAE	3,5%
9. Velká Británie	3,2%
10. Itálie	3,2%
EU 27 celkem*	28,3 %

*podle statistiky DG Trade - IMF (DoTS) činil podíl EU na saúdském dovozu 29,9%,

Vývoz ze SAK v roce 2010 (zdroj: ročenka Saudi Monetary Agency)

nejvýznamnější země vývozu	podíl na celkovém vývozu SAK
1. Čína (včetně Tajvanu)	15,9%
2. Japonsko	14,4%
3. USA	13,2%
4. Jižní Korea	9,8%
5. Indie	7,6%

6. Singapur	4,0%
7. SAE	3,5%
8. Bahrajn	3,2%
9. Španělsko	1,9%
10. Francie	1,7%
EU 27 celkem	9,5%

V roce 1988 uzavřela Evropská společenství s Radou pro spolupráci v Zálivu (GCC), kde je Saúdská Arábie nejvýznamnějším členem, Dohodu o spolupráci (Cooperation Agreement) v hospodářské a obchodní oblasti. Obě strany si poskytly doložku nejvyšších výhod a zavázaly se jednat o uzavření dohody o volném obchodu. Jednání o uzavření dohody o volném obchodu (FTA) dosud probíhají a její sjednání lze považovat za současnou hlavní otázku rozvoje vzájemných vztahů. Je zřejmé, že cesta k dohodě nebude nijak rychlá ani snadná, zvláště když EU má zájem vyjednat výraznější výhody v obchodě i službách a rovněž ochranu proti migraci, terorismu a zbraním hromadného ničení. Jednání o FTA jsou tak v současné době prakticky zablokována, jedním z důvodů je např. sporná otázka, jak ošetřit vývozní cla. Saúdská Arábie v tomto ohledu navrhuje řešení, které EK odmítá akceptovat s ohledem na možný precedenční dopad u jiných, do budoucna zvažovaných, dohod o volném obchodu. Podle závěru ministerské konference EU - GCC, která proběhla 20.4.2011 v Abu Dhabi "budou obě strany pokračovat v jednání s cílem dosáhnout uzavření dohody".

Nejvýznamnější partneři vzájemného obchodu: Státy EU - 37,8% (na vývozu 9,5 % a dovozu 28,3%), Čína - 27,6%, USA - 26,4%.

6.3. Komoditní struktura

Komoditní struktura saúdského zahraničního obchodu v % v roce 2010*

Vývoz

surová ropa	86 %
chemické deriváty z ropy	5 %
plasty a ostatní chemické produkty (hnojiva apod)	4 %
potraviny a zemědělské produkty	2 %
základní kovy a výrobky z nich	1 %
ostatní	2 %
celkem	100 %

Dovoz

Stroje, strojní zařízení, elektrické zařízení a jejich díly	25 %
dopravní prostředky	18 %
základní kovy a výrobky z nich	12 %
potraviny a nápoje	11 %
chemikálie	9 %
textil a textilní výrobky	3 %
ostatní	22%
celkem dovoz	100 %

Zdroj: * ročenka Saudi Monetary Agency 2011.

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Dovoz do Saúdské Arábie podléhá celní kontrole při vstupu do země nebo do některého ze sousedních států GCC [1], které od 1.1.2003 vyhlásily celní unii.

Od svého přijetí do WTO v r. 2005 KSA postupně snižovala celní sazby. V současné době je průměrné clo na průmyslové zboží 3,2 %. Některé položky jsou beze cla (např. PC a produkty ICT, potraviny, léky), na většinu položek je stanoveno clo 5% (např. osobní automobily). Podrobnosti o výši celních sazeb a pravidlech dovozu jsou uvedeny na webových stránkách Saudi Customs Office www.customs.gov.sa. Daň z přidané hodnoty ani spotřební daně nejsou v zemi zavedeny. Od roku 1991 je používán Harmonizovaný celní tarif.

Některé položky je zakázáno dovážet, např. alkoholické nápoje, vepřové maso, pornografický materiál, produkty s náboženskou symbolikou jiných náboženství, než islám (povolena 1 bible pro osobní potřebu) a zboží izraelského původu.

Dokumenty vyžadované při dovozu

Obchodní faktura, certifikát o původu zboží, konosament nebo letecký nákladní list, pojistný certifikát, balící list a prohlášení o shodě jsou dokumenty požadované při dovozu. Od přijetí do WTO se též zjednodušily celní formalities, a proto faktura a Certifikát o původu již nemusí být superlegalizovány zastupitelským úřadem KSA v zemi vývozu. Vývozce též může prodávat své zboží přímo a ne cestou autorizovaného distributora, jak tomu bylo dříve.

Každý výrobek musí být doprovázen tzv. Certificate of Conformity, který potvrzuje, že je výrobek v souladu s normami [2]. saúdského trhu, které vyhláší Saudi Arabian Standard Meteorology and Quality Organisation - www.saso.org.sa. Dříve mohly vydávat Certificate of Conformity pouze instituce k tomuto pověřené od SASO. V současné době může prohlášení o shodě vystavit jakákoli instituce k tomuto oprávněná v zemi výrobce (např. specializovaná inspekční firma) nebo i sám výrobce. Ten tak přebírá za výrobek příslušnou odpovědnost. Pokud pro výrobek neexistuje v KSA příslušná norma vydaná SASO musí prohlášení o shodě uvádět odkaz na normy mezinárodní. Některé normy SASO jsou přísnější, než normy mezinárodní, a to zejména s ohledem na místní klimatické podmínky (např. na pneumatiky). Celnice provádí namátkové kontroly dováženého zboží ve svých nebo smluvních soukromých laboratořích, které výrobek testují a porovnávají s místními normami. U potravin a léků je testování povinné. Všechny výrobky musí být označeny nesmazatelným názvem země původu.

Zvláštnímu kontrolnímu režimu podléhá dovoz potravin a léků, zejména pokud jde o jejich obaly (označení výrobku a jeho složení musí být v arabštině), způsob přepravy a dovošní kontrolu kvality a požadavky na trvanlivost. Dovoz léků a potravin (včetně živých zvířat) bude do budoucna řídit zvláštní orgán tzv. Saudi Food and Drug Organisation www.sfda.gov.sa, která bude propojena s celními orgány, referenčními laboratořemi, SASO a příslušnými ministerstvy. V současné době se tento systém teprve vytváří, a proto SFDA nemá zatím na svých webových stránkách ucelené informace. Informace o dovozu potravin jsou zatím k dispozici na www.saso.org.sa nebo stránkách Ministry of Commerce and Industry - Quality Control and Inspection Department - www.commerce.gov.sa.

Dovoz zdravotnického zařízení podléhá pravidlům a normám Ministerstva zdravotnictví - Ministry of Health - Medical Supply Department www.moh.gov.sa.

[1] Rada spolupráce arabských států Perského zálivu - o GCC viz [internet](#).

[2] Přehled místních norem je uveden na internetové adrese www.saso.org.sa.

6.5. Ochrana domácího trhu

Od roku 2005 po přijetí KSA do WTO došlo k výrazné liberalizaci trhu a přístupu na něj. Ochranná cla (zejména v zemědělství a v chemickém průmyslu) byla postupně odbourána. Přetrvává však ochrana některých odvětví před vstupem zahraničních investorů. Ta má nicméně spíše strategicko-bezpečnostní a politický charakter. K těmto odvětvím patří např. těžba ropy, zbrojařská výroba, rybolov, vnitřní obchod, hromadné sdělovací prostředky, základní telekomunikace, výroba civilních výbušnin, provozování detektivních a bezpečnostních služeb apod. Podrobný seznam je uveden na internetové adrese agentury pro zahraniční investice SAGIA - www.sagia.gov.sa - jde o tzv. Negative List.

6.6. Zóny volného obchodu

Vnitřní zóny volného obchodu (svobodná celní pásma) v Saúdské Arábii nemají vzhledem k relativně liberálnímu vnitřnímu trhu svoje opodstatnění. V roce 2010 vznikla na západním pobřeží v oblasti Džiddy přístavní bezcelní skladová zóna sloužící k překládce a reexportu zboží, zejména do oblasti východní Afriky. V této zóně lze též založit reexportní společnost se 100% zahraničním vlastnictvím. Na společnost se však plně vztahují zákony KSA pokud jde o formality, placení daní apod. Bezcelní sklad - zóna je vlastněná soukromým subjektem - blíže na www.tusdeer.com.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Rozvoj obchodní spolupráce s KSA je pro ČR velmi důležitý. Saúdskoarabský trh je největším v regionu a nadále poroste, o čemž svědčí nejen ambiciózní investiční plány KSA, ale též výrazný příliv přímých zahraničních investic, který je největší ze všech arabských zemí. Postupně roste i míra integrace zemí Rady pro spolupráci v Zálivu (GCC) a spolupráce těchto zemí se zeměmi EU.

7.1. Smluvní základna

V březnu 2002, během návštěvy náměstka ministra průmyslu a obchodu V. Petříčka v SAK, byla podepsána Všeobecná dohoda mezi vládou České republiky a vládou Saúdskoarabského království. Tento první smluvní dokument v historii vzájemných vztahů vstoupil v platnost dne 20.1.2003.

Dohoda o vzájemné podpoře a ochraně investic byla podepsána v listopadu 2009 avstoupila v platnost 13.3.2011.

V roce 2010 byla ukončena expertní jednání o Dohodě o zamezení dvojího zdanění, která je připravena k podpisu.

V říjnu 2011 došlo k parafování Dohody o letecké přepravě. Dohoda je v současné době v připomínkovém řízení státních orgánů na obou stranách.

V jednotlivých resortech pak bylo uzavřeno postupně několik významných ujednání (memoranda o spolupráci), a to zejména v oblasti výzkumu, výcviku bezpečnostních složek a zdravotnictví. V současné době je rozjednaná dohoda v oblasti vysokého školství, memorandum o spolupráci v oblasti mládeže a sportu a memorandum o spolupráci v oblasti geologického výzkumu a musejních sbírek.

Na základě shora uvedené Všeobecné dohody se uskutečnilo v 06/2011 v Praze zasedání 1. smíšené komise na úrovni náměstků ministrů zahraničních věcí. Došlo k podepsání Agreed Minutes o spolupráci v oblasti zdravotnictví, vysokého školství, vědy a výzkumu, bezpečnosti potravin, lázeňství a turistiky, oprav památek a obchodu a investic.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Vzájemné obchodní vztahy mezi ČR a SAK se stabilně vyznačují aktivním saldem obchodní bilance ve prospěch ČR. Československý vývoz do SAK probíhal nejprve přes třetí země (v 50. a 60. letech přes Libanon a Egypt, později Kuvajt a Spojené arabské emiráty). Po rozpadu federace obchodní obrat klesal, od navázání diplomatických styků a otevření velvyslanectví ČR v Rijádu vzájemný obchod – a především český vývoz – stabilně roste.

Český vývoz dosahoval vysokých objemů již v první polovině 80. let, od druhé poloviny 80. let se ustálil okolo 30 mil. USD. Velký nárůst byl zaznamenán v roce 1991 v době války v Zálivu, kdy dosáhl rekordních 81 mil. USD. Jednalo se o dodávky protichemických masek a nákladních vozů Tatra. Od té doby lze pozorovat stabilní tendenci růstu českého vývozu.

V současné době patří Saúdská Arábie k zemím, do kterých v oblasti Severní Afriky a Blízkého východu vyvázejí čeští vývozci nejvíce (v roce 2011 zaujala 3. místo po Izraeli a SAE), ale v dovozu naopak k zemím, ze kterých je dovoz nejnižší. V následující tabulce je uveden vzájemný obchod v tis. USD, meziroční index (porovnání hodnot k předchozímu roku) a pořadí země na celkovém vývozu, dovozu a obratu ČR v jednotlivých letech. Z pohledu českého vývozu, který meziročně vzrostl o 10%, i vzájemného obchodního obratu **byl rok 2011 rokem rekordním.**

I přes příznivá čísla českého vývozu do KSA je skutečnost ještě zajímavější, neboť cca 20% českého vývozu do KSA probíhá přes třetí země, zejména SAE. V roce 2009 vykazují saúdské statistiky např. dovoz do KSA z ČR ve výši 262 mil. USD.

[1]:

ROK	čs. vývoz v tis. USD	pořadí	index	čs. dovoz v tis. USD	pořadí	index	obrat v tis. USD	pořadí	index	bilance v tis. USD
2005	102 256	47.	138,5	10 357	86.	137,7	112 613	58.	138,4	91 899
2006	96 686	50.	94,6	10 652	81.	102,8	107 338	57.	95,3	86 034
2007	140 009	50.	144,8	14 426	85.	135,4	154 435	59.	143,9	125 583
2008	229 508	43.	163,9	14 834	86.	102,8	244 342	57.	158,2	214 674
2009	215 845	40.	94,0	6 483	93.	43,7	222 328	55.	91,0	209 362
2010	236 597	43.	109,6	10 877	88.	167,8	247 474	55.	111,3	225 720
2011	261 137	42.	110,4	15 281	83.	141,7	276 418	57.	111,7	245 856

[1] Zdroj: Český statistický úřad

Souborové přílohy:

- graf vývozu ČR do KSA 1994-2011.doc
<http://download.czechtrade.cz/odsi.asp?id=77340> (27kB)

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Vývoz České republiky do Saúdské Arábie v r. 2011 [1]

Název zboží dle SITC 5	hodnota v tis. USD	podíl na celkovém vývozu
Ostatní zařízení k autom.zprac.dat	70 615	27,0%
Celní lopatové nakládače	17 962	6,9%
Ploché válč.výr.ze železa,oceli,válc.za tepla,nad 600mm,ne ve svitcích	12 461	4,8%
Paměťové jednotky	7 485	2,9%
Drát,pruty,trubičky,plechy,elektrody apod. ze zákl.kovů	6 287	2,4%
Oleje,další produkty, j.n. z destilace uheln.dehtu s vys.tepl.vznícení	5 929	2,3%
Sýr a tvaroh ostatní	5 652	2,2%
Motorová vozidla k dopravě osob	5 639	2,2%
Pneumatiky pro osobní vozy	5 555	2,1%
Ostatní elektrické transformátory	5 087	1,9%
Kraftový papír na pytle, nenatíraný, v rolích nebo arších	4 959	1,9%
Ostatní zbraně (pružinové, vzduchové, plynové pušky a pistole, obušky)	4 888	1,9%
Kompresory užívané v chladicím zařízení	3 931	1,5%
Ostatní přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, dat	3 752	1,4%
Optická média pro záznam (vč. nahraných)	3 527	1,4%
Lustry a ostatní stropní a stěnová svítidla	3 317	1,3%
Bezpečnostní zápalnice, rozbušky, zapalovače apod.	3 146	1,2%
Ostatní díly	3 130	1,2%

Díly, příslušenství strojů skupiny 752	2 865	1,1%
Kompresory na vzduch montované na podvozek, schopné přepravy	2 852	1,1%
Ostatní stroje a motory	2 283	0,9%
Silniční traktory, návěsy	2 242	0,9%
Mikroskopy jiné než optické a difrakční přístroje	2 014	0,8%
Pračky pro domácnost, prádelny nad 10kg suchého prádla	1 747	0,7%
Zařízení k autom.zprac.dat přenosná, <10kg, obs. min. CPU, kláves., displej	1 737	0,7%
Ostatní jednotky zařízení k autom.zprac.dat	1 681	0,6%
Tkalcovské stroje (stavy)	1 659	0,6%
Nábytek pro ordinace lékařské aj., holičská křesla	1 443	0,6%
Díly ke kohoutům, ventilům ap. pro potrubí, kotle	1 442	0,6%
Díly, přísluř. telekom. přístr. a přístr. pro zázň., reprodu. zvuku, obrazu	1 441	0,6%
Ost. epoxidy, epoxyalkoholy, apod., s tříčlenným kruhovým řetězcem, deriváty	1 359	0,5%
Ostatní konstrukce, plechy, tyče, apod. z železa, oceli	1 322	0,5%
Pektinové látky, pektináty a pektáty	1 291	0,5%
Rotační objemová čerpadla, j.n.	1 228	0,5%
Eskalátory a pohyblivé chodníky	1 157	0,4%
Díly pro plynové turbíny pod záhlavím 714.89	1 148	0,4%
Ostatní sdružené katalyzátory	1 094	0,4%
Díly pro stroje pod záhlavím 733	1 085	0,4%
Textilie s nátěrem klovatiny apod. na desky knih, kopír. plátno, aj.	1 019	0,4%
Redukční ventily	1 013	0,4%
Bezpečnostní, pojistné ventily	1 004	0,4%
Celkem výše uvedené položky	209 448	80,2%

Dovoz ze Saúdské Arábie do České republiky v r. 2011 [2]

Název zboží dle SITC 5	hodnota v tis. USD	podíl na celkovém dovozu
Polyetylén o specifické hmotnosti méně než 0,94	5 602	36,7%
Polyetylén o specifické hmotnosti 0,94 a více	2 378	15,6%
Polypropylén	1 593	10,4%
Ost. pláty, desky, blány, fólie z polymeru etylénu	1 385	9,1%
Kroucený drát, lana, kabely, pletené bandáže aj. z mědi	683	4,5%
Ostatní polymery etylénu, v prvotní formě	576	3,8%
Ostatní zařízení k autom.zprac.dat	412	2,7%

Epoxidové pryskyřice	336	2,2%
Textilie napouštěné, natírané, potažené, laminované plasty	215	1,4%
Étylenglykol (etanediol)	144	0,9%
Křesla, j.n., s dřevěnou konstrukcí	137	0,9%
Ost.pláty, desky blány, fólie a pásy z plast. Hmot ostatních	137	0,9%
Netkaný textil, př. napouštěný, natíraný, potažený	130	0,9%
Tiskoviny, j.n.	125	0,8%
Celkem výše uvedené položky	13 853	90,7%

[1] V tabulce jsou jmenovitě zahrnuty položky dle SITC5, jejichž celková vývozní hodnota překračuje 1 milion USD.

[2] V tabulce jsou jmenovitě zahrnuty položky dle SITC5, jejichž celková dovozní hodnota překračuje 100 tisíc USD.

[zdroj www.czso.cz]

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

SAK je největším dovozcem na Blízkém východě nejen díky své kupní síle, ale především proto, že saúdskoarabská domácí produkce nestačí na uspokojení místní poptávky. Vzhledem k relativně krátké historii vzájemných diplomatických a obchodních vztahů nelze těžit ze znalosti „české značky“, takže možnost uplatnění českých výrobků na zdejšímu trhu je determinována pouze kvalitou a cenou nabízeného zboží. Silná konkurence na trhu navíc vyžaduje jeho důkladné zmapování a systematická osobní jednání s partnery. K perspektivním položkám českého exportu a oborům, kde se mohou české výrobky a služby uplatnit patří:

1. energetika (spotřeba elektrické energie roste ročně o 8%, což znamená požadavek na nově instalovaný výkon ve výši 4.000 MW) a to jak klasická, tak v budoucnu zejména obnovitelné zdroje energie (fotovoltaika) a jaderná energetika (záměr výstavby 16 jaderných reaktorů do roku 2030)
2. dodávky pro petrochemický průmysl (technologické jednotky, potrubní systémy, chladicí systémy, čištění průmyslových vod)
3. dodávky zařízení pro povrchovou těžbu (rypadla, pásové přepravníky, linky na řezání kamene, atd),
4. stavba plynovodů a produktovodů (v roce 2010 vstoupila na místní trhu firma Plynostav, která založila joint-venture Plynostav Arabian Ltd. s místním partnerem Alinfrad a usiluje o zakázky v této oblasti)
5. vodní hospodářství, zejm. dálkové rozvody vody, čistírny odpadních vod a systémy dešťové kanalizace, preventivní protipovodňová opatření, krajinné, inženýrství a hydroprojekty,
6. architektonické služby pozemních staveb (residenční a kancelářské budovy), IT služby a technologie včetně PC komponentů.
7. dodávky obráběcích a tvářecích strojů, středních a těžkých lisů, lisovacích linek, elektronických řídicích systémů pro průmyslové stroje a pro chemický průmysl v souvislosti s postupující diverzifikací průmyslu v KSA

8. dodávky zdravotnické techniky, vybavení nemocnic (nemocniční lůžka, nábytek, diagnostické přístroje), přenos českého lázeňského know-how a poskytování zdravotního personálu pro místní nemocnice.
9. spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje na projektech nanotechnologií, biotechnologií a obnovitelných energií, včetně jaderné energetiky.
10. dodávky spotřebního zboží, zejména potravin (mléčné výrobky, ovocné nápoje)

Charakteristika jednotlivých průmyslových odvětví včetně velikosti trhu a plánovaných investic je uvedena v kap. 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, a 4.7.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Hlavní společností ve vzájemném obchodu je **Škoda Auto**, která prodává v KSA kolem 1000 automobilů ročně. Dalším českým významným vývozcem je firma **Vítkovice Group** (nádrže na ropu), **ABB** (rozvaděče), **Barum Continental** (pneu), **Alstom Power** (kotle pro energetiku), **Austin Powder** (rozbušky). Významným vývozcem je dále firma **Preciosa**, která zpracovává místní trh ze své pobočky v Dubaji.

V průběhu let 2009-11 došlo k **vytvoření prvních smíšených podniků v KSA**. V současné době registrováno formou společných podniků s místním partnerem **5** českých společností: **Lázně Saudi Darkov v Sahaitu** (lázeňské a rehabilitační zařízení), **Plynostav Arabian Ltd**, **Optokon**, **Enteria** (tyto společnosti jsou navázané na partnera Plynostavu Arabian Ltd. prince Turkiho bin Mešári), **Atelier Simona** (česko-libanonsko-saúdská architektonická kancelář). V procesu registrace je smíšený podnik české společnosti **ATG Export a.s.** s místní firmou Manafa, který má být zaměřen na těžbu nerostných surovin.

TATRA uzavřela v roce 2011 MoU s ministerstvem obrany na montáž vozidel v KSA. Součástí kontraktu je výstavba nového závodu s kapacitou 500 vozů ročně na jednu směnu. Výstavba závodu v Kharj má být zahájena v roce 2012. Do uvedení závodu do provozu bude prvních 200 vozů smontováno v roce 2012 v ČR, dalších 400 v roce 2013-4 zatím v závodu MIO v Damamu.

S místními firmami spolupracují **české marketingové a personální agentury nabízející kvalifikovanou pracovní sílu**, zejména **v oblasti zdravotnictví** (zdravotní sestry, lékaři, fyzioterapeuti) - jako např. **G5 Plus a EuroStaff**.

Převážnou část vývozu tvoří subdodávky českých výrobců vlastněných nadnárodními korporacemi pro jejich infrastrukturní a průmyslové projekty v KSA. Řada těchto vývozu probíhá též přes třetí země (cca 20%), zejména SAE, kde jsou sídla velkých stavebních firem operujících v rámci GCC.

V roce 2009 bylo v Saihatu (oblast Dammamu) ve Východní provincii otevřeno české lázeňské a rehabilitační centrum - Saudi Darkov. Jedná se o první českou investici v KSA (společnou investici Lázní Darkov a saúdské Saihat Society For Social Services). V roce 2010 bylo v Rijádu otevřeno další česko-saúdské (jde nicméně plně o saúdskou investici, český prvek spočívá pouze v českém know-how a obsluhujícím personálu) zdravotnické zařízení - Czech Saudi Rehabilitation Center, které je zaměřené na léčení následků úrazů pohybového ústrojí.

V roce 2011 došlo k přímé saúdské zahraniční investici v ČR, kterou je podnik na distribuci halal potravin saúdského podnikatele Ahmeda Al Taweela.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Poptávky docházející na zastupitelský úřad v Rijádu jsou po vyřízení předávány k dalšímu využití agentuře CzechTrade Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

Poptávky jsou rovněž zasílány dalším českým provozovatelům internetových portálů, mj. např. oborovým asociacím a sdružením, kde jsou poptávky zveřejňovány.

Saúdským žadatelům jsou pravidelně předávány adresy perspektivních českých obchodních partnerů a počínaje rokem 2011 zveřejňuje ZÚ na svých webových stránkách www.mzv.cz/riyadh v anglické verzi seznam českých firem hledajících místního partnera..

Pomoc podnikatelům při zprostředkování kontaktů a výměnu zkušeností zajišťuje rovněž Česko-saúdská podnikatelská rada (Saudi-Czech Business Council).

České firmy mají bezplatnou možnost zveřejnění své poptávky na internetových stránkách Rijádské obchodní komory www.riyadhchamber.com/bop.php

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR a Saúdská Arábie si rozvojovou pomoc navzájem neposkytují.

Saúdská Arábie je jednou ze zemí, která je přímo zmiňována v dokumentech Evropského parlamentu jako příjemce rozvojové pomoci (Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument (DCECI) v plánech na léta 2007 – 2013. Je zařazena mezi země, kde hodlá EU podporovat rozvoj spolupráce v oblasti ekonomické, obchodní, vědecké a vzdělávací a které jsou důležité pro EU z hlediska politického i obchodního.

Samotná Saúdská Arábie je však i poskytovatelem rozvojové pomoci a přispěvatelem do celé škály rozvojových fondů. Od roku 2000 do r. 2006 poskytlo SAK např. 307 mil. USD palestinské samosprávě, 230 mil USD na rozvoj Afghánistánu, 1 mld. USD na garance a úvěry do Iráku atd.

V rámci GCC se KSA bude rozhodující měrou podílet na tzv. stabilizačním programu pro Bahrajn a Omán ve výši 20 mld. USD, která má být rozložena do let 2011-20.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Rozvíjí se úspěšně spolupráce ve zdravotnictví zejména při přenosu českého lázeňského know-how a poskytování zdravotního personálu pro místní nemocnice. V polovině roku 2009 byl dokončen společný projekt poskytování lázeňských služeb v SAK ve společném podniku Lázní Darkov a saúdského investora v oblasti Saihatu (nedaleko Dammamu) ve východní provincii. V roce 2010 bylo v Rijádu otevřeno české rehabilitační centrum, kde pracuje převážně český zdravotnický personál. Třetí české lázeňské zařízení (Darkov) se připravuje v oblasti Taifu. Ve stavebnictví dochází k přenosu služeb interierového designu, zejména v souvislosti s vybavením paláců a residencí českým sklem.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

O zaměstnávání občanů z ČR je v SAK poměrně velký zájem zejména v saúdském zdravotnictví. Nutnou podmínkou pro práci v SAK je obstojná znalost angličtiny. Ve zdravotnických oborech existuje na českém trhu HR několik agentur, specializovaných na teritorium SAK, např. G5 Plus, Euro Staff aj.

Základní podmínkou zaměstnání v SAK je patronát zaměstnavatele, tzv. sponzora. Bez existence sponzora - a tedy pracovní smlouvy a jeho pozvání - nelze získat saúdské vízum. Pracovní smlouvy jsou obvykle jedno- až dvouleté a při spokojenosti zaměstnavatele je obvykle nabízeno další jednoleté

prodloužení. Zaměstnavatel je povinen zaměstnance zdravotně pojistit, zaměstnancům v místním zdravotnictví (zejm. státním) jsou někdy poskytovány zdarma i nadstandardní zákroky např. kosmetického charakteru. Doba dovolené se obvykle pohybuje mezi 40 až 49 dny, do nichž se započítávají i víkendy (čt, pá) či svátky (eidy).

Je obvyklé, že sponzor poskytuje zaměstnanci ubytování (vč. nákladů na spotřeby energií) a dopravu na pracoviště. Ve zdravotnictví je ubytování obvykle nabízeno ve vlastních prostorách uvnitř nemocnic, kde platí relativně přísná pravidla (limitovaný večerní návrat do ubytovacích prostor, zákaz návštěv opačného pohlaví apod.). Pokud není sponzor schopen zajistit vlastní ubytování, dává zaměstnanci k dispozici jednorázovou sumu na ubytování. V případě středních a vyšších manažerských funkcí dává sponzor obvykle rovněž jednorázový příspěvek na pořízení automobilu. Sponzor zpravidla nekontroluje, zda jakýkoliv jím poskytnutý příspěvek zaměstnanec využil plně či jen zčásti. V případě možnosti ubytování mimo areál zaměstnavatele je vhodné (až nutné s ohledem na bezpečnost, místní zvyklosti a životní styl) ubytování v compoundech evropského typu. Nesezdané páry nemají ve zdejších podmínkách legální možnost společného ubytování (dle místních zvyklostí se nesmí spolu ani pohybovat na veřejnosti).

Sponzor rovněž poskytuje zaměstnanci minimálně jednu zpáteční letenku ročně pro cestu domů (v některých případech i finanční částku, jejíž přímé využití nekontroluje).

Sponzor zajistí zaměstnanci dlouhodobé pracovní vízum a místní průkaz totožnosti, dle místních zvyklostí si však ponechává kontrolu nad zaměstnancem tím, že při vystavení místního dokladu totožnosti zadrží pas zaměstnance (ten má tak vždy jen jeden z těchto dokladů totožnosti). Potíže se zaměstnavatelem mohou nastat obvykle při žádosti získat vízum pro vycestování a návrat do SAK za účelem dovolené (zajišťuje zaměstnavatel v relativně dlouhých lhůtách) či při předčasném ukončení pracovní smlouvy ze strany zaměstnance (tzv. exit vízum).

Další informace jsou uvedené v části 8.2. , doporučujeme též navštívit webové stránky příslušných personálních agentur, které zprostředkovávají práci pro české zdravotníky v SAK ([G5 Plus](#), [Euro Staff](#)). Pro zdravotníky může být zajímavým informačním zdroje o podmínkách práce a života v SAK též kniha Markéty Ryšlinkové "Česká sestra v arabském světě".

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Z obchodního hlediska lze Saúdskou Arábii rozdělit na tři oblasti: Džiddu na západním pobřeží a její okolí, jako hlavní obchodní centrum země, Rijád, který je hlavním a také největším městem s cca 5 mil. obyvateli a oblast severovýchodního pobřeží - souměstí Dammam, Dahrán a Al Khobar-, kde je soustředěn průmysl navazující na těžbu ropy a nerostů.

Distribuční a prodejní kanály odpovídají nejrozvinutějším ekonomikám. V maloobchodě jsou běžné velké hypermarkety a nákupní centra s obchody a butiky všech světových značek. Ve velkoobchodě převládají velcí dovozcí a distributoři, většinou velké rodinné holdingy, které se kromě obchodu specializují též na řadu dalších činností - výrobu, stavebnictví atd.

Bez místního zástupce nebo partnera (distributora) se zahraniční firma neobejde, je třeba jej používat prakticky na všechny kroky pro fungování na trhu, a to např. od vyřízení víza na obchodní návštěvu až po založení pobočky (v takovém případě vč. lokálního právního poradce). Významná role místních partnerů je klíčová i v souvislosti s účastí zahraničních společností na státních zakázkách. U zbrojních zakázek je využití zástupce-agenta při sjednávání obchodu zakázáno.

Obchodní zastoupení právně upravuje tzv. Agency Law, což je královský dekret č. M/11 ze dne 22/7/1962 ve znění zákona M/32 z roku 1980 a prováděcí vyhlášky Ministerstva obchodu č. 1897 z roku 1981. KSA má spolu s Bahrajnem jednu z nejliberálnějších právních úprav obchodního zastoupení ze všech zemí GCC.

Zástupce, resp. zastupitelská smlouva s ním, musí být registrována u ministerstva obchodu a průmyslu, které vypracovalo vzorovou zastupitelskou smlouvu. Tato vzorová smlouva obchodního zastoupení sice není povinná, nicméně řada místních firem z ní vychází a odvolává se na její obligatorní charakter. Důvodem je zejména skutečnost, že zvýhodňuje práva zástupce a zakotvuje pro zástupce tzv. "reasonable compensation" v případě rozvázání smlouvy. V saúdském obchodním právu však tato povinnost zakotvena není, a proto se doporučuje tuto podmínku ze smlouvy vypustit nebo ji blíže specifikovat, aby se předešlo případným nedorozuměním.

Výběr vhodného zástupce je nezbytně pečlivě zvážit, neboť případná změna může přinést komplikace v podobě odstupného, nebo překážek v další obchodní činnosti. Ministerstvo obchodu v každém případě nezaregistruje smlouvu s novým zástupcem, dokud nebyl zastupitelský vztah s původním zástupcem řádně ukončen, např. pokud zástupce s důvody pro ukončení smlouvy nesouhlasí a domáhá se kompenzací soudní cestou. Blíže k této problematice kap. 8.5. - řešení soudních sporů.

Exklusivita obchodních zástupců není povinná. Řada místních firem ji však vyžaduje nebo se snaží, aby Ministerstvo obchodu a průmyslu nezaregistrovalo další zastupitelskou smlouvu pro stejného zahraničního dodavatele. V tomto případě se doporučuje obejít požadavek exkluzivity jejím omezením na region, či město a dále na vybranou část výrobního portfolia firmy (pokud její aktivity zahrnují více oborů). Ministerstvo však vyžaduje exkluzivitu u dovozu a distribuce léků. U dovozu léků zákon též stanoví, že provize agenta nesmí být vyšší, než 15%.

Angažování několika zástupců je praktické i z hlediska velké vzdálenosti mezi jednotlivými obchodními oblastmi a jejich etnickými (kmenovými) rozdílnostmi.

Z faktorů ovlivňujících prodej nabývá tak na důležitosti míra štěstí při výběru místního zástupce a finanční možnosti mateřské firmy na časté obchodní návštěvy v teritoriu. .

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Podmínky pro zaměstnání cizinců z pohledu zaměstnavatele jsou podrobně rozvedeny v kap. 7.9. V této části jsou rozebrány podmínky pro zaměstnávání cizinců a místních sil z pohledu zahraničních společností a joint ventures, které operují na místním trhu.

Zahraniční společnost, která v zemi zřídí svoji pobočku, společnost s ručením omezeným, či akciovou společnost může zaměstnávat místní i zahraniční osoby. Pro poměr mezi zahraniční a místní pracovní silou platí tzv. saudizační kvóty, které se liší podle jednotlivých sektorů ekonomiky, případně implementovaných projektů na základě licence vydané agenturou SAGIA. Podle zákoníku práce (labour Law) z roku 2005 všeobecně platí, že podíl Saudů by měl být 75% všech zaměstnanců firmy a Saúdové by měli dostávat 50% všech mzdových prostředků. V roce 2006 však ministerstvo práce vyhlásilo redukci saudizačních kvót v oborech, o které je ze strany Saudů malý zájem. Kvóty v obchodu a průmyslu byly sníženy na 30%, pro firmy poskytující stavební a montážní práce (tzv. "contractors") byla min. kvóta stanovena na 10%. Desetiprocentní saudizace platí též pro drobné podnikání v oblasti služeb, jako jsou autoopravy, benzínové stanice, nákladní doprava a taxi služby, lékárny, pekárny, krejčovské a truhlářské dílny. V těchto profesích je však téměř nemožné, alespoň ve velkých městech, se se Saudy setkat.

V červnu 2011 vyhlásila vláda nový program saudizace, tzv. Nitiqát, který stanovil nový systém kvót minimálního podílu saúdských zaměstnanců. Kvóty jsou stanovené s ohledem na obor činnosti a velikost firmy (malé firmy mají nižší procentní kvóty než velké), takže je nyní celkem cca 200 rozdílných kategorií kvót. Podle dodržování kvót jsou firmy označeny nálepkami premium, zelená, žlutá a červená a jsou stimulovány či sankcionovány (premium a zelená již nemusí žádat o povolení pro nábor cizích zaměstnanců a může zaměstnat pracovníky firem ze žluté a červené kategorie bez souhlasu jejich sponzorů), žlutá má stop stav na nábor nových zahraničních sil a nesmí prodloužit stávající pracovní povolení na více jak 6 let a červená má stop stav i na prodloužování stávajících pracovních povolení.

Obecně platí, že zahraniční investor si může pro svoji investici - projekt vyjednat individuální kvóty, např. pokud by nedostatek místní kvalifikované síly mohl projektový záměr ohrozit, požádá o výjimku z předepsaných kvót. To platí zejména v oblastech, kde jsou požadavky na zaměstnání Saudů vysoké, např. v bankovníctví a konzultačních službách (podle SAGIA 75%). Podle oficiálních statistik tvoří Saúdové zaměstnaní v soukromém sektoru pouze 10% všech zaměstnanců v tomto sektoru pracujících, což potvrzuje malý zájem Saudů o práci v soukromém sektoru (nižší mzdy, méně prestižní povolání, vyšší pracovní nasazení) a současně i nedůslednost pracovního úřadu při kontrole naplňování předepsaných kvót.

Ženy mohou být zaměstnány jen v několika málo profesích, nejčastěji jako učitelky, lékařky a zdravotní sestry. Řada žen pracuje v bankovníctví, a to pouze tam, kde mají pobočky vytvořeny speciální sekce pouze pro ženskou klientelu. V oblasti Džiddy je tzv. "mixování pohlaví - gender mixing" benevolentnější, ženy tam pracují společně s muži, např. v cestovním ruchu, obchodních komorách a maloobchodě.

Mzdy a platy se nedaní, ale odvádí se z nich sociální pojištění tzv. GOSI (General Organisation for Social Insurance), které je upraveno zákonem o sociálním pojištění - Social Security Law vydaném královským dekretem č. M/33 of 27/8/1421 H. Zaměstnavatel odvádí u místních sil 11%, u zahraničních 2%, místní pracovní síly odvádějí ze svého platu 9%. Pro zahraniční pracovníky není sociální ani zdravotní pojištění povinné. Zahraniční firmy však většinou svým zahraničním zaměstnancům zdravotní pojištění platí. Pro Saudy je lékařská péče zdarma.

V březnu 2011 byl vydán dekret, který stanovil minimální měsíční mzdu ve státním sektoru na 3000, SR (cca 15.000,- Kč). Pro soukromý sektor tato hranice neplatí. Průměrná měsíční mzda v soukromém sektoru se pohybuje kolem 8.000,- SR. (řidič - 2.000,-, účetní - 4.000,-, stavební inženýr 7,500,-, stavební manažer 15.000,- SR.).

Rozvazování pracovního poměru s místními silami je všeobecně riskantní, zejména bez konzultace s právníkem. Pracovní vztah upravuje tzv. "Labour and Workmen Law" - Royal Decree No. M/21 of 1389 H. Pracovní smlouva musí být písemná, v arabštině a dvou originálech. Před soudem však ob stojí v případě sporu i ústně uzavřená pracovní smlouva. Podmínky uzavřené v pracovní smlouvě nesmějí být v rozporu se zákony.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Registrace pobočky zahraniční společnosti či joint venture v podobě společnosti s ručením omezeným či akciové společnosti zahrnuje 3 hlavní fáze:

- 1/ žádost o licenci u státní instituce pro zahraniční investice - SAGIA,
- 2/ po získání licence sepsání společenské smlouvy (SAGIA vydala vzorový text) u notáře a složení základního jmění na účet v bance,
- 3/ registraci firmy u Ministerstva obchodu a průmyslu

Po vydání tzv. obchodní registrace je nezbytné firmu zaregistrovat u obchodní komory, na daňovém úřadě, sociálním a pracovním úřadě.

Výše uvedené fáze jsou podrobně rozpracovány na jednotlivé postupy na webových stránkách SAGIA – www.sagia.gov.sa, kde jsou uvedeny též veškeré nezbytné podmínky, které musí zahraniční společnost splnit, aby příslušnou licenci obdržela, včetně seznamu nezbytných dokumentů, které musí být přeloženy do arabštiny a superlegalizovány.

Nejčastější formou zahraniční společnosti je společnost s ručením omezeným. Tato nově vzniklá společnost může být 100% vlastněna zahraničním kapitálem. Minimální jmění je v případě společnosti s ručením omezeným 500.000, SR, přičemž společnost musí mít nejméně 2 společníky s minimálním podílem 250.000,- SR u každého z nich. Toto platí v případě, že společnost požádala o licenci na "general contracting". Pokud hodlá společnost provozovat výrobu, musí složit 1 mil. SR, u obchodní činnosti je minimální požadavek na zahraničního partnera 20 mil. SR a max 75% z celkového jmění. V zemědělství je minimální jmění stanovené na 25 mil. SR a může být 100% vlastněno zahraničním subjektem, obdobně jako v průmyslu.

U akciových společnostech je minimální jmění stanoveno na 2 mil. SR (10 mil. v případě veřejného úpisu akcií) a je vyžadováno min. 5 společníků.

Zahraněční firma může v zemi založit též svoji pobočku, u které je požadován základní kapitál 500.000,- SR obdobně, jako u společnosti s ručením omezeným.

Při získání kontraktu, který zahrnuje montáž a další práce, zahraniční firmy zřizují tzv. "temporary branch". Tyto dočasné pobočky nesmějí vykonávat jiné činnosti, než je plnění kontraktu, na který byly zřízeny.

Kromě výše uvedených forem zahraničních společností v teritoriu je dovoleno zřídit též tzv. "Technical and Scientific Office" nebo "Representative Office". Zde není požadováno žádné základní jmění, nicméně tyto formy zahraniční účasti nesmějí vykonávat ziskovou činnost a slouží pouze k získávání informací, kontrole a technické podpoře obchodních zástupců apod.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Formy propagace, marketingu a reklamy odpovídají rozvinutým ekonomikám a využívání hromadných sdělovacích prostředků pro propagaci je zcela běžné. Pro uvedení zejména spotřebního zboží na trh je nutno investovat prostředky do reklamy, pro prosazení zboží do obchodních sítí (zejména FMCG [1]) je nutno počítat stejně jako na ostatních rozvinutých trzích s náklady na slevové akce, na propagaci v letáčích vydávaných obchodní sítí apod.

Při oslovování cílové skupiny spotřebitelů je nezbytné počítat s demografickým složením obyvatelstva - 60% obyvatel je do 30 let. Reklamní kampaně bývají agresivní a sofistikované.

Z důvodu silně zakořeněné tradice nebo trestnosti je však mnoho témat nepoužitelných, například z politiky, cizího náboženství, sexu nebo konzumace alkoholických nápojů a vepřového masa. Dále se nepoužívá řada metod z oblasti přímého marketingu, např. osobní prodej po domácnostech (respektování soukromí obydlí) a distribuce letáků pomocí pošty - státní pošta není doručována do jednotlivých domů a bytů ale pouze na PO Boxy. Home delivery je možná pouze při kurýrních zásilkách soukromých firem jako DHL, TNT, apod. Při marketingových akcích je nezbytné respektovat přísnou segregaci pohlaví z důvodu místního výkladu a praktikování islámu a zákazu jakékoli pracovní a veřejné činnosti v dobách modliteb.

V současné době většina firem využívá kombinaci různých druhů reklamy jako je rádio, televize (zejména satelitní), deníky, billboardy a předváděcí akce, např. s nákupních střediscích.

Saúdsko arabský reklamní trh se rychle rozvíjí, příjmy z reklamy mají v příštích 5 letech zaznamenat meziroční nárůst o 20%. Největší podíl na reklamním trhu (60%) mají stále tištěná média, zejména arabsky psané deníky, jako je Al Shark Al Awsat, Okaz, Al Hayat, Al Jazeera, Al Riyadh, které vycházejí v nákladu 80-170. tis. výtisků. Podíl tištěných médií nicméně postupně klesá, zejména v souvislosti s nárůstem venkovní reklamy (velkoplošné obrazovky pro projíždějící řidiče) a digitálních médií.

[1] FMCG = Fast Moving Consumer Goods, rychloobrátkové spotřební zboží.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Při uzavírání jakéhokoliv smluvního vztahu s místním partnerem je nezbytné mít na paměti případné řešení sporu soudní cestou. Pro zahraniční subjekt je vzhledem k neznalosti místního práva a místních soudních procedur samozřejmě snažší si do smlouvy (po dohodě s místním partnerem) zakomponovat české či evropské právo a evropský soud či arbitráž. Rozhodnutí cizích soudních a arbitrážních instancí však nejsou v KSA přímo vykonatelné a podléhají předchozímu schválení místními justičními orgány, což je velmi nepravděpodobné zejména v případě, že byl soudní spor řešen podle jiného než islámského práva. Pokud saúdský partner nemá prokazatelně majetek v zahraničí, resp. v zemi, kde jsou uznávané výkony cizích soudních a arbitrážních rozhodnutí, pozbývá příslušnost zahraniční arbitráže ve smlouvě svůj praktický význam. Níže uvádíme další specifika této problematiky.

Spory s partnerem v joint venture – např. v KSA založené Limited Liability Company

Spory řeší podle saúdského práva tzv. Board of Grievances (zvláštní tribunál určený pro řešení určitých typů sporů, např. mezi kontraktorem a státem v případě státních zakázek a sporů zahraničních subjektů s místními partnery). Tato instituce potvrzuje též rozsudky zahraničních arbitráží v případě, že nejsou v rozporu s místním právem Šarija, a předává je místnímu soudu k vykonání rozhodnutí. V opačném případě vydá tato instituce rozhodnutí, že rozsudek musí být potvrzen místním soudem, což v praxi znamená zahájení nového soudního řízení u místního soudu a podle místního práva.

Spory s obchodním zástupcem

Podle vzorové smlouvy o obchodním zastoupení publikované Ministerstvem obchodu a průmyslu KSA (text není obligatorní) se spory řeší podle místního práva u Board of Grievances nebo u místní či zahraniční arbitráže. Pokud si strany dají do smlouvy zahraniční právo a soud, možné to je, nicméně uznání rozhodnutí zahraničních soudních subjektů je v KSA těžko dosažitelné, zejména pokud byl spor řešen podle jiného, než islámského práva. Pro uznání výkonu cizího soudního rozhodnutí je nezbytné, aby oba státy měly podepsanou příslušnou bilaterální dohodu. KSA tuto dohodu nemá s žádným nearabským státem. Rozhodnutí zahraničního soudu jde tedy znovu před místní soud, který případ posuzuje od začátku a podle místního práva.

KSA v roce 1992 sice přistoupila k mnohostranné dohodě o uznávání rozhodnutí mezinárodních arbitráží (New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitration Awards), nicméně si vyhradila právo, že rozhodnutí uzná pokud nebude v rozporu s právem Šarija a zájmy státu. Rozhodnutí zahraniční arbitráže jde tedy před Board of Grievance, která posoudí, zda z tohoto pohledu vyhovuje. Jsou případy, že byl rozsudek uznán, nicméně ve většině případů ne, zejména pokud byl spor řešen podle odlišného práva. Arbitráž v jiné zemi, než v KSA se tedy vyplatí, pokud má místní zástupce majetek

v zahraničí. Pokud má majetek pouze v KSA, právníci doporučují řešit případné spory saúdskou arbitráží, jejíž rozhodnutí je rychlé. Rozsudek místní arbitráže je potvrzen Civil Right Directorate, který dá pokyn místnímu soudu k vydání příkazu k příslušnému plnění (zabavení majetku apod.)

V současné době se připravuje systém uznávání arbitrážních rozsudků vydaných mezinárodní arbitráží při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži. Pro potvrzování těchto rozsudků budou v KSA zřízeny specializované arbitrážní tribunály.

Spory mezi kontraktorem (místním, či zahraničním) a saúdským státním subjektem (investorem)

Saúdské státní firmy a instituce nesmějí podle zákona o veřejných zakázkách do svých smluv s dodavateli zakomponovat příslušnost zahraniční arbitráže. Spory výhradně řeší Board of Grievances.

Ochrana českých investic v KSA podle bilaterální smlouvy o podpoře a ochraně investic

Dohoda o podpoře a ochraně investic vstoupila v platnost 13.3.2011. Rozhodčí doložka v dohodě se vztahuje na řešení sporů mezi stranami, tedy státy a dále mezi státem a obchodním subjektem druhé strany. Neřeší spory mezi obchodními subjekty navzájem. Mezinárodní arbitráž je možná.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Systém udělování státních zakázek je v KSA regulován řadou královských dekretů a ministerských nařízení. Hlavním zdrojem informací ohledně postupů při avizování výběrových řízení, předkládání a vyhodnocování nabídek a udělování kontraktů je královský dekret č. M/58 ze dne 4/9/1427 (9/28/2006).

V KSA neexistuje ústřední komise pro udělování státních zakázek. Každá vládní agentura, či ministerstvo má plnou pravomoc udělovat zakázky na základě podmínek příslušné legislativy a za tímto účelem vypisovat tendry.

Zahraníční firmy, které se hodlají účastnit příslušných tendrů musejí být nejprve zaregistrováni u orgánu vypisujícího tendr (ministerstvo, místní samospráva, státní agentury) a projít obecnou předkvalifikací. U veřejných prací musí kontraktor získat příslušný stupeň kvalifikace (třídu) u Ministry of Municipality and Rural Affairs. Když dojde k vypsání tendru příslušná organizace je následně sama osloví k předložení nabídky. Zákon totiž stanoví, že příležitost k účasti na státních zakázkách ostanou všechny "kvalifikované" společnosti. Minimální počet oslovených je 3, v případě stavebních prací 5. Zakázky do 1 mil. SR (200 tis. EUR) je možné udělit bez výběrového řízení. V případě nákupu zbraní o "kvalifikovanosti" výrobce rozhoduje předseda vlády. Některé rezorty (např. ministerstvo zdravotnictví v případě nákupu léků) každoročně aktualizují seznam firem, které se mohou státních zakázek zúčastit (tzv. "eligibility").

Zákon o státních zakázkách se nevztahuje na veřejné akciové společnosti jako je např. Saudi Aramco, nebo SABIC, nicméně v praxi se i tyto subjekty příslušnými pravidly řídí.

Zákon, který předepisoval zahraničním společnostem, aby měly v případě jejich zájmu o účast ve státním tendru v zemi svého oficiálně registrovaného zástupce byl zrušen v roce 2001. Zahraniční společnosti se tak mohou tendru zúčastnit napřímo, nicméně jejich šance na vítězství se zvyšují v případě, že mají v zemi registrovanou pobočku, či ještě lépe společný podnik s místním partnerem. Zákon totiž uvádí, že v případě státních zakázek mají přednost saúdské firmy následovány společnými podniky s převahou saúdského kapitálu a saúdské zboží má přednost před zahraničním, a to i v případě jeho nižší kvality, pokud splňuje požadavky tendru. Zadání tendru většinou též předepisuje minimální podíl zakázky, který zahraniční firma musí udělit saúdskému subkontraktorovi (v případě kontraktu na veřejné práce je to 30%), nebo minimální podíl zboží a služeb kontrahovaný v místě. V případě, že má zahraniční firma v zemi svého místního zástupce či distributora, je státní subjekt povinen příslušné zboží nakoupit od něj (např. automobily a náhradní díly). Náhradní díly se mohou nakupovat pouze od oficiálního dealera.

U zbrojních zakázek je naopak zakázáno jednat přes prostředníky či zástupce a vyplácet jim provizi, která by zvyšovala cenu zakázky.

Zahraniční firma, která nemá v zemi pobočku a získala kontrakt, si musí do 30 dní od udělení zakázky zaregistrovat tzv. "temporary branch".

Zákon o státních zakázkách předepisuje, aby výběrová řízení byla vyhlášována v oficiálním věstníku (vychází pouze v arabštině), dvou místních denících a v elektronických médiích, včetně stránek regionálních obchodních a průmyslových komor. Doba od vyhlášení tendru do jeho uzávěrky nesmí být kratší, než 30 dní.

I přes nezbytnost předchozí kvalifikace na seznam jednotlivých ministerstev (vendor list) bývá většina velkých tendrů dvoukolová. První kolo, tzv. "beauty contest" slouží k vyřazení uchazečů, kteří nespĺňují požadavky na finanční přiměřenost, technickou kvalifikaci či nemají požadované reference předchozích zakázek srovnatelných s vypsáním tendrem. V druhém kole jsou vybraní uchazeči vyzváni k předložení technické a finanční nabídky (předkládají se zvlášť v zalepených obálkách).

Spolu s nabídkou je vyžadována nabídková záruka "bid bond" ve výši 2 % z hodnoty nabídky, který musí být vystaven nebo potvrzen saúdskou bankou nebo pojišťovnou akreditovanou u Saudi Arabian Monetary Agency. Bid bond musí být vrácen nabízejícímu do 7 dnů od uplynutí jeho platnosti.

Každý vypisovatel tendru musí jmenovat dva tříčlenné nabídkové výbory. Tzv. "opening committee" otevírá obálky a posuzuje, zda nabídka splňuje formální požadavky tendru. "Decision Committee" poté nabídku hodnotí po technické stránce (výbor si může vyžádat stanovisko nezávislého experta). Cenová a finanční část nabídky smí být otevřena pouze pokud nabídka prošla technickou částí výběrového řízení. Nejnižší cena nebývá jediným kritériem pro udělení zakázky, posuzuje se celková výhodnost i z hlediska doby plnění, finančních podmínek a doprovodných služeb (délka záruky, bezplatného servisu atd.).

Zakázky nad 3 mil. SR (600 tis. EUR) musí být schváleny vedoucím pracovníkem zadavatele tendru (např. ministrem), zakázky nad 100 mil. SR (20 mil. EUR) schvaluje předseda vlády.

Vítěz tendru musí do 10 dní od obdržení příslušného oznámení otevřít záruku za dobré provedení díla (Performance Bond) ve výši 5 % hodnoty zakázky a následně je přizván k podpisu kontraktu. Každá státní agentura má svůj "modelový kontrakt" jehož podmínky jsou více-méně dané až na technická specifiká zakázky. Většina kontraktů bývá v arabštině, ve výjimečných případech však může státní agentura uzavřít kontrakt i v agličtině. Znění kontraktu bývá součástí tendrových podmínek. Pokud jde o platební podmínky, standardní bývá plat předem do 20% hodnoty kontraktu, dále platba vázaná na provedení částečného plnění (dodání zboží, měsíční výkazy prací apod.) a tzv. zádržné "retention money" ve výši 10% zakázky, které je uvolněno po převzetí díla zákazníkem a předložení potvrzení o úhradě všech daní spojených s předmětem plnění kontraktu, které vydává daňový úřad (Department of Zakat and Income Tax). Za pozdní plnění zakázky bývá penále do max výše 4% z hodnoty zakázky u dodávek zboží a 10% u zakázek na stavební nebo montážní práce.

Zákon zakazuje státním institucím začlenit do kontraktu arbitrážní doložku s příslušností sporu u zahraniční arbitráže. Případné spory řeší tzv. Board of Grievances, což je zvláštní tribunál, který je mimo v zemi převažující systém islámských soudů Šarja.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

SAK je největším dovozcem na Blízkém východě nejen díky své kupní síle, ale především proto, že saúdkoarabská domácí produkce nestačí na uspokojení místní poptávky. Vzhledem k relativně krátké historii vzájemných diplomatických a obchodních vztahů nelze těžit ze znalosti „české značky“, takže možnost uplatnění českých výrobků na zdejším trhu je determinována pouze kvalitou a cenou nabízeného zboží. Silná konkurence na trhu navíc vyžaduje jeho důkladné zmapování a systematická osobní jednání s partnery.

Na saúdkém trhu je nezbytné mít místního partnera nebo zástupce a zároveň štěstí při jeho výběru, které však nelze pojistit. Místní firmy mají často značně rozvětvené zájmy, takže pro praktické výsledky s takovými partnery je většinou nutno častěji vykonávat povzbuzující a usměrňovací návštěvy nebo v zemi zřídit zastoupení s vlastní stálou přítomností.

Ačkoli se na první pohled zdá, že je saúdský trh dostatečně transparentní, opak je pravdou. Obchodní legislativa je směskou prvků francouzského obchodního práva s islámským právem šarijá (např. nemožnost vymáhat úroky za opožděné platby) a moderním pojetím anglosaského obchodního práva. V zemi neexistuje obchodní zákoník ani občanský zákoník v našem pojetí, který by obchodním vztahům položil stabilní právní základ. Místní soudy nezveřejňují svá rozhodnutí, takže nelze vycházet z precedensů. Kvalitně sepsaný kontrakt v našem pojetí se tak může v konečné fázi před místním soudem projevit jako zbytečný a v rozporu s místním pojetím islámského práva. Místní právní poradce je proto při uzavírání důležitějších obchodních vztahů nezbytný.

Klíčová místní obchodní spojení jsou založena na rodinných vazbách, dlouhodobých známostech a blízkosti k širší královské rodině, která ovládá hlavní oblasti rozdělování národního bohatství. V zemi existuje několik velkých rodinných holdingů, které získávají rozhodující zakázky. Na tyto vlivné firmy jsou napojeny přední zahraniční společnosti, které mají v zemi své pobočky již řadu let. V zemi má své účasti např. cca 130 britských a 200 amerických firem.

V byrokratickém systému státní správy s na první pohled jasnými pravidly (mnohdy zveřejněnými na internetu), ale ve skutečnosti s pravidly "toho silnějšího" je samozřejmě velmi obtížné se pro nově začínající firmu na trhu prosadit a dlouhodobě uspět. Spolupráce s vlivným a schopným partnerem, který nově začínající firmě pomůže "zamést cestu" je proto klíčová.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Během přijímacího řízení do WTO byly přijaty následující zákony, které jsou v souladu s mezinárodními dohodami TRIPS.

1/ zákon o autorských právech z roku 2003 a příslušné prováděcí předpisy z roku 2004

Kopírování a nezákonný prodej plagiátů je penalizován vysokými pokutami (za první prohřešek 67 tis. USD, za opakovaný 133 tis. USD). I přes velké pokuty existují v KSA "kamenné" obchody, kde se dají koupit přepálené hry, počítačové programy a filmy.

2/ patentový zákon a prováděcí předpisy z roku 2004

Žádosti o registraci patentů se podávají na "King Abdulaziz City for Science and Technology". Předmětem patentové ochrany může být výrobek nebo výrobní proces a jejich zdokonalení. Patenty se vydávají na 20 let. Poplatek za vydání patentu je 213 USD, roční poplatky se pohybují od 133 USD (první rok) do 2 666 USD (dvacátý rok).

3/ zákon o ochranných známkách z roku 2002

Ochranná známka může být vydána pouze saúdské fyzické nebo právnické osobě a má platnost 10 let. Slova nebo symboly, které jsou v rozporu s islámskými principy nemohou být předmětem ochranných známek, stejně tak jako vlajky nebo symboly KSA nebo dalších států. Žádosti se podávají a ochranné známky se registrují na ministerstvu obchodu a průmyslu.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Nejobvyklejší platební podmínky jsou akreditiv nebo dokumentární inkaso, které technicky udržují platební morálku na vysoké úrovni. Přispívá k tomu také skutečnost, že místní banky místní měnu volně směňují, takže saúdští dovozci nemají s otevíráním akreditivů problém.

I přes dostatek financí ve státním i soukromém sektoru je platební morálka na místním trhu špatná. Velké soukromé firmy, zejména stavební firmy a maloobchodní řetězce platí až s nekolikaměsíčním zpožděním.

U státních zakázek je ze strany investora platební morálka lepší, nicméně i zde dochází ke zpoždování plateb, které je způsobené zejména administrativními procesy při schvalování měsíčních faktur. Největším problémem je tzv. "zádržné" neboli "retention money", které bývá obvykle ve výši 10% a

je strháváno z měsíčních faktur s tím, že vedle záruky za dobré provedení díla slouží investorovi jako "zástava" pro případ, že by kontraktor během záruční doby neodstranil na díle vzniklé závady. Investor se většinou zdráhá zádržné vyplatit a požaduje po kontraktorovi nejen oprávněné odstranění vzniklých závad ale též další služby a práce. Někdy bývá vyplacení zádržného spojeno s korupčním jednáním zástupce investora.

Platební podmínky hlavních kontraktorů jsou řetězově přenášeny i na jejich subdodavatele, včetně vyplacení zádržného, což zejména menším firmám může způsobit existenční obtíže.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Nejvýznamnější veletrhy a výstavy jsou pořádány ve třech nejvýznamnějších lokalitách SAK, a to v oblasti Rijádu (střed státu, hlavní město), Džiddy (západ) a Dammámu (východ). Výstavy a veletrhy v SAK však nedosahují rozsahu, které mají nejvýznamnější výstavy a veletrhy v ČR (Brno) či Evropě. Rozsahem se podobají spíše veletržním akcím, pořádaným v Praze-Letňanech. Největší akce regionálního významu se obvykle pořádají ve Spojených arabských emirátech.

Přehled akcí, podrobnosti o nich a podmínky pro vystavovatele jsou uvedeny na internetových adresách pořadatelů: www.recexpo.com - Riyadh, www.acexpos.com - Jeddah, a www.dhahran-expo.com - Dhahran. Níže uvádíme pro informaci stručný přehled veletrhů a výstav v roce 2012

Riyadh (2012)

7.-10.5. Saudi Energy, Saudi Elenex, Saudi Aircon, Saudi Luminex, Saudi Water Technology

21.-24.5. GITEX Saudi Arabia, Saudi Communications and Computer Shopper

24.-27.9. Saudi Agriculture, Saudi Agro Food, Saudi Food Pack

11.-14.11. Saudi Build, Saudi Stone Tech

17.-22.11. Riyadh Motorshow

Jeddah (2012)

19.-22.2. Machinex Saudi Arabia

28.2.-1.3. Protex Arabia (Fire, Safety and Protection)

22.-25.4. Saudi building industries exhibition (Saudi Arabia's 21st Comprehensive Showcase for the Building Industry).

20.-23.5. Propac Arabia (Production, Processing, Printing and Packaging)

20.-23.5. Food & hotel arabia (Saudi Arabia's 17th International Event for Food, Beverages & Catering, Hotel Equipment, Supplies and Services),

3.-7.11. SAUDI INTERNATIONAL MOTOR SHOW (Saudi Arabia's 34rd International Event for Motor Vehicles, SUVs & Motorcycles, Auto Parts, Accessories and Garage Equipment)

26.-28.11. WEDDING arabia (Saudi Arabia's 2nd International Showcase for Bridle Wear, Furniture, Jewelry, Cosmetics, Perfumes & Accessories)

9.-12.12. SAUDI INFRASTRUCTURE (Airports / Aviation, Rail, Road Network, Ports and Municipal Works.)

Dhahran + Al Khobar + Dammam - východní provincie 2012

Motor Show	20 – 24 Feb 2012
2nd Saudi Int'l Exhibition for Fire, Safety & Security	4-6 March 2012
The 14th Saudi Int'l Building & Construction Exhibition	18 – 21 March 2012
The 3rd Saudi Bride Show	2-6 April 2012
The 20th Saudi Int'l Furniture, Interior Design & Decoration Exhibition – Ideal Home 2012	28-April 4 May 2012
The 8th Saudi Int'l Water, Electricity & Power Generation Conference & Exhibition "WEPower	13-15 May 2012
The 6th Saudi Int'l Jewelry, Watches – Saudi JeWatch	22 -25 May 2012
The 4th Saudi Arabia Int'l Oil & Gas Exhibition – SAOGE	24-26 Sept 2012
The 3rd Saudi Int'l Transportation, Handling, Warehousing & Logistics Exhibition & Conf. – Saudi Transtec	11 -13 Nov 2012
The 9th Saudi Real Estate & Housing Exhibition	19 -22 Nov 2012
The Saudi Travel & Tourism Exhibition	4 -7 Dec 2012
Winter Int'l Trade Fair	19 -28 Dec 2012

9. Investiční klima

Saúdská Arábie učinila za posledních 5 let značný pokrok v liberalizaci investičního prostředí, což potvrzuje každoroční hodnocení Světové banky v oblasti „Ease of Doing Business“, v němž Saúdská Arábie pokročila z 35. místa v roce 2005 na 11. místo v roce 2010 a 12. místo v roce 2011 (podle zprávy WB Doing Business 2012).

Tento úspěch se zákonitě projevil v nárůstu přímých zahraničních investic. Podle poslední zprávy UNCTAD vydané v roce 2011 zaujala Saúdská Arábie s přílivem investic ve výši 28 mld. USD za rok 2010 celkově 11. místo na světě. I když v porovnání s rokem 2009 došlo k poklesu přímých zahraničních investic o 12 % a tedy i k poklesu v celosvětovém žebříčku z 8. místa na 11., udržela si země pozici největšího příjemce přímých zahraničních investic ze všech arabských zemí.

Pro rok 2011 UNCTAD sice předběžně odhaduje velikost PZI na 16 mld. USD, což je sice výrazný propad, nicméně i přesto si udrží pozici největšího příjemce investic ze všech zemí Západní Asie.

Agentura Fitch koncem roku 2011 potvrdila dlouhodobý rating Saudské Arabie na **AA-**.

Podle zprávy World Economic Forum "The Global Competitiveness Report 2011-12" se KSA zařadilo na 17. místo v žebříčku nejlepších zemí z pohledu globální konkurenceschopnosti. Tím předstihlo i Francii, která se umístila na 18. místě. Pro srovnání: Katar obsadil 14. místo, SAE - 27. místo, Kuvajt - 34. místo, Bahrajn 37. místo a Česká republika - 38. místo.

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Vstup zahraničního kapitálu v jednotlivých případech schvaluje a zároveň podporuje zvláště k tomuto účelu zřízená státní agentura Saudi Arabian General Investment Authority (SAGIA). Podrobnosti jsou uvedeny na jejich internetových stránkách (www.sagia.gov.sa), kde jsou rovněž specifikovány obory, které jsou zatím pro zahraniční investory uzavřeny. Jejich seznam je vládními rozhodnutími postupně redukován (viz kapitola 6.5 – [Negative List](#) na stránkách www.sagia.gov.sa v kapitole Doing Business, Getting Started a podkapitole Licensing and other Government Procedures.

Sto procentní podíl cizího kapitálu v podniku je možný a repatriace fondů, zisku a platů není omezena.

Základní formy vlastnictví (stručný souhrn, blíže viz SAGIA):

- společnost s ručením omezeným - LLC, tj. limited liability company - min. 2 společníci - 100 % zahr. vlastnictví - min. vklad 500 000 SAR
- společný podnik - JSC, tj. joint stock company - min. 5 společníků - min. vklad 2 mil. SAR (pokud veřejně nabízené akcie, pak 10 mil. SAR) - cizinci z GCC max. podíl 25 % - vlastnictví cizincem nad 51 % pouze u společností s kapitálem nad 20 mil. SAR
- kancelář časově omezená na realizaci projektu - project branch office - 100% zahr. vlastnictví - min. vklad není požadován
- kancelář trvalá - permanent branch office - 100% zahr. vlastnictví - min. vklad 500 000 SAR

Při zakládání společného podniku nebo samostatné společnosti je třeba dát pozor na diferencované danění zahraničních a saúdských společníků.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

ROK	2006	2007	2008	2009	2010
-----	------	------	------	------	------

mil. USD	17 140	22 821	38 151	32 100	28 105
----------	--------	--------	--------	--------	--------

Zdroj: UNCTAD World Investment Report 2011 (pozn: zpráva za rok 2011 bude zveřejněna v 07/2012)

Z tabulky je patrný pokles přímých zahraničních investic po roce 2008, který byl způsoben světovou finanční krizí. Ačkoli v roce 2009 došlo k meziročnímu poklesu přímých zahraničních investic do KSA o 15,9%, je toto číslo v porovnání s ostatními zeměmi a oblastmi světa velmi pozitivní (celý svět vykázal podle výše uvedené zprávy UNCTAD pokles PZI o 47%, EU o 33%, SAE o 71%). KSA přilákala v roce 2009 více zahraničních investic než např. Brazílie, která vykázala pokles v meziročním srovnání s rokem 2008 o 42,4 % a nebo Indie, kde v roce 2009 pokles zahraničních investic činil 16,3%.

V roce **2010** klesající trend pokračoval, nicméně jeho tempo již bylo mírnější. Oproti roku 2009 došlo k poklesu přímých zahraničních investic o 12,5 %. Pokračování poklesu zaznamenaly kromě Turecka všechny země Západní Asie, celkový pokles v těchto zemích v roce 2010 v porovnání s rokem 2009 činil 11%. Naopak země Střední a Východní Asie zaznamenaly v roce 2010 v porovnání s rokem 2009 nárůst investic o 24% (po meziročním poklesu v roce 2009 o 15%).

V absolutních hodnotách byl v roce 2009 i v roce 2010 příliv přímých zahraničních investic do KSA největší ze všech zemí GCC (pro srovnání SAE vykázaly v roce 2009 pouhých 4 003 mil. USD a v roce 2010 ještě o něco méně: 3 948 mil. USD) a tvořil 51% (2009) , resp. 48 % (2010) všech zahraničních investic směřujících do zemí Západní Asie. Pro porovnání: přímé zahraniční investice do Ruské Federace činily v roce 2009 celkem 36 500 mil. USD.

Nejvíce přímých zahraničních investic v roce 2009 směřovalo podle informací SAGIA (Saudi Arabian General Investment Authority) do petrochemie (zejména stavba rafinérií) a zpracování nerostných surovin (3,8 mld. USD), průmyslu a zemědělství (14 mld. USD), infrastruktury (6 mld.), finančních služeb a pojištění (2,9 mld.) a nemovitostí (8 mld. USD)

Ně největšími zahraničními investory v KSA z hlediska zemí původu byly v roce 2009 podle zprávy SAGIA investoři z následujících zemí: USA (16,4% všech přímých zahraničních investic), Kuvajt (12,1%), SAE (10,7%), Velká Británie (7,2%), Japonsko (5,8%) a Čína (4,7%).

Nejvýznamnějšími zahraničními investory v KSA jsou: 1/ Investment Corporation of Dubai (Emirates NBD Bank), 2/ Sumitomo Chemical Co. Ltd. Japan (Rabigh Refining and Petrochemical Company - rafinérie), 3/ SPDC Ltd. Japan (Eastern Petrochemical Company "Sharq"), 4/ Emirates Telecommunication Corporation (Etihad Etisalat Company - mobilní operátor se obchodní značkou "Mobily"), 5/ Chevron Philips Chemical USA (Saudi Polymers Company).

Pro rok **2011** UNCTAD předběžně odhaduje (příslušná zpráva bude zveřejněna až v 07/2012) PZI na 16 mld. USD, což je sice výrazný propad, nicméně i přesto si KSA udrží pozici největšího příjemce investic ze všech zemí Západní Asie.

[1] Viz kapitola 6.5 –Negative List na stránkách www.sagia.gov.sa.

9.3. České investice v teritoriu

V roce 2009 byl založen první smíšený saúdsko-český podnik v KSA - lázně Saudi Darkov (rehabilitační a lázeňské zařízení, které využívá české know-how a český personál). V roce 2010 byl založen smíšený podnik Plynostav Arabian Ltd. (partnerem na saúdské straně je firma Alinfrad), který v roce 2011 založil dceřinou společnost s českou firmou Enteria a Optokon. V roce 2011 získal registraci 3 smíšený podnik -architektonická kancelář Atelier Simona. Všechny zmíněné investice jsou společnosti s ručením omezeným s minimálním kapitálem požadovaným dle místních zákonů.

Saúdské přímé zahraniční investice v ČR činily podle statistiky České národní banky k 31.12. 2010 celkem 71,6 mil. Kč , v roce 2011 zaznamenala ČNB příliv PZI z KSA celkem 6,9 mil. Kč.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Odvětví, která přitahují zahraniční investory nejvíce jsou spojena se zpracováním místních surovin, zejména ropy. Patří k nim tedy petrochemie (rafinérie ropy, výroba chemikálií a plastů) a dále průmysl na zpracování nerostů (výroba hliníku, železa a barevných kovů). V oblasti Dammam (Ras Al Zour) postupně roste tzv. "mineral city", které bude hlavním průmyslovým střediskem KSA na zpracování nerostů dovážených po nově budované železnici ze severovýchodní oblasti země. Mineral city bude mít i svůj vlastní přístav specializovaný na nakládku nerostných surovin.

KSA avizovala plány na privatizaci výroby vody pomocí odsolovačích zařízení a privatizaci vodovodních distribučních sítí.

V souvislosti s narůstající spotřebou elektrické energie (nárůst o 8% ročně) a plány KSA na přechod z tradiční výroby elektřiny spalováním mazutu a zemního plynu na výrobu z obnovitelných zdrojů (solár, geotermální energie), dojde postupně k zavedení dotací výkupních cen elektřiny, aby se solární elektrárny staly atraktivními i pro soukromé investory.

Perspektivu pro investice má jakýkoli zpracovatelský a montážní průmysl, jehož produkty najdou na místním trhu uplatnění, např. výroba automobilů, zbraní, domácích spotřebičů, nábytku, obalových materiálů, elektrických transformátorů atd.

Postupně se rozvíjejí možnosti v oblasti služeb, zejména v souvislosti s cestovním ruchem a logistikou dálkové přepravy. Po vybudování železnice východ-západ, tzv. "land bridge" dojde k výraznému nárůstu transitzní přepravy z Asie do Afriky přes území KSA.

Trh není nasycen ani v oblasti poskytování informačních a telekomunikačních služeb - připojení k internetu je stále výrazně pomalejší, než v Evropě a jeho cena je vyšší.

V oblasti marketingu je perspektivní trh reklamních služeb, který roste o cca 20% ročně.

Perspektivní je i provozování soukromých zdravotnických zařízení, zejména v oblasti rehabilitace pohybového ústrojí (časté dopravní nehody) a výroba léků a zdravotnického materiálu.

Vzhledem k vysokému nárůstu populace chybí v současné době v KSA cca 1,5 mil. bytů. Developerské projekty jsou proto další perspektivní oblastí pro investice.

V souvislosti s podporou přílivu zahraničních investic a s ohledem na rovnoměrný rozvoj jednotlivých provincií vyhlásila KSA plán výstavby 6 ekonomických měst, z nichž se již několik realizuje. Investice do oblasti těchto ekonomických měst jsou zvýhodněny, zejména pokud jde o pozemky (většinou zdarma) a bezúročné úvěry na rozběh výroby ze zvláštního fondu rozvoje, tzv. Saudi Industrial Development Fund. Jde o následující ekonomická města: 1/ King Abdullah Economic City v oblasti Jeddah, kde má být soustředěn průmysl energetický a dopravní, 2/ Znalostní město v oblasti Mediny má být zaměřeno na informační a komunikační technologie a biotechnologie, 3/ Princ Abdulaziz bin Musaed Economic City v Hailu bude centrem dopravy a logistiky, 4/ Jizan Economic City má být centrem těžkého průmyslu a zpracovatelského průmyslu, 5/ Tabuk Economic City se zaměří na obchod, logistiku a životní prostředí a 6/ Ras Az Zour Economic city má zpracovávat místní nerostné suroviny (viz výše zmíněné mineral city). Ekonomická města nebudou pouhými průmyslovými zónami, ale budou zahrnovat i bytovou a občanskou infrastrukturu (např. KAEC bude zahrnovat výstavbu 250 tis. bytů a 56 tis. vil).

9.5. Rizika investování v teritoriu

Ekonomika Saúdské Arábie je jedna z nejsilnějších a nejstabilnějších ekonomik zemi Zálivu s perspektivou trvalého růstu v příštím desetiletí, pokud nedojde k mimořádným událostem v podobě

vážnějšího regionálního konfliktu. Ten by následně mohl ovlivnit výrazně i bezpečnostní situaci v zemi a potažmo i hospodářskou stabilitu.

Přetrvávají bezpečnostní rizika v podobě potenciálních teroristických útoků na strategické cíle a ubytovací zařízení pro západní cizince (od posledních takovýchto útoků v roce 2005 se vnitřní bezpečnostní situace díky přísným bezpečnostním opatřením výrazně zlepšila) ze strany Al Kajdy. Riziko útoků by se mohlo zvýšit v souvislosti s vývojem situace v sousedním Jemenu, kde je v současné době základna regionální odnože Al Kajdy. tzv. "Al Kaida Arabian Penininsula", jejíž příslušníci pronikají i na území KSA.

Obchodní rizika investování spočívají v neznalosti místního prostředí a jeho struktur s ohledem na propojení rodinných a kmenových zájmů se strukturami státní správy. Silný místní partner je proto pro zahraničního investora nezbytným.

Ačkoli KSA zaujala v roce 2011 v oblasti transparentnosti investičního prostředí celkově 11. místo (zpráva Světové banky "Ease of Doing Business"), v kritériu vymahatelnosti uzavřených kontraktů je stále na místě 140. Je to způsobeno zejména nepřehledným právním systémem, ve kterém neexistuje transparentní obchodní právo, a kde je řada sporů řešena podle islámského práva Šarijá a islámskými soudci, kteří mají díky legislativnímu vakuu značný prostor pro subjektivní rozhodování.

Rizikem pro rentabilitu investice je postupující „saúdizace“, t.j. nahrazování cizinců v jednotlivých profesích saúdskými státními příslušníky, kteří jsou méně výkoní a jejichž mzdové požadavky bývají vyšší, než u cizinců.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Saúdská Arábie úspěšně překonala období celosvětové finanční a hospodářské krize. Její ekonomika, nejvíce postižená v roce 2009, kdy došlo ke stagnaci HDP oproti roku 2008, má opět dlouhodobě růst. Tomuto příznivému trendu napomáhá nejen stabilní cena ropy na světových trzích a potažmo stabilní příjem pro státní rozpočet, avšak též ozdravení bankovního sektoru a jeho postupující angažovanost v úvěrové podpoře soukromých firem. Hlavním motorem růstu však budou vládní výdaje, které v krátkodobém a střednědobém horizontu přinesou oživení podnikatelského sektoru, zejména ve stavebnictví, zvýší zaměstnanost a potažmo soukromou spotřebu obyvatel.

Arabské jaro KSA příliš nezasáhlo, nepokoje byly v zárodku utlumeny (násilím - viz demonstrace šíitů na východě země, ideologicky - odsouzení demonstrací z úst nejvyšších duchovních země, finančně - došlo k výraznému přilepšení obyvatelstvu: stanovení minimální mzdy ve státním sektoru, zřízení 100 tis. pracovních míst ve státní správě, zavedení roční podpory v nezaměstnanosti, udělení mimořádných 2 platů státním zaměstnancům za loajalitu, vyhlášení výstavby 500 tis. sociálních bytů, atd.).

V dlouhodobém horizontu by mělo dojít k restrukturalizaci ekonomiky, nárůstu zahraničních investic a vytvoření nových pracovních míst pro saúdskou populaci v oblasti průmyslu, finančních služeb, zdravotnictví, školství, cestovního ruchu. Úspěšnost budoucího rozvoje bude však záviset i na změně postavení žen ve společnosti a jejich možnosti zapojit se do pracovního procesu, kterou v současné době omezují zákony o mixování pohlaví.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

V listopadu 2010 došlo ke schválení pětiletého plánu rozvoje Saúdské Arábie na léta 2010-14, který počítá do roku 2014 s investicemi ve výši 385 mld. USD napříč všemi sektory ekonomiky. Ve srovnání s minulou „pětiletkou“ došlo k navýšení celkového rozpočtu o 67%. Polovina vládních výdajů bude určena na rozvoj lidských zdrojů. Bude vybudováno 25 technických universit, 28 institutů středního technického vzdělávání a 50 institutů pro průmyslovou praxi. Kromě zvýšení vzdělávacích kapacit je plánem alokováno 240 mil. USD ročně ve formě grantů na nové výzkumné projekty, zejména v oblasti technologického výzkumu.

Druhou prioritou je zlepšení úrovně zdravotních a sociálních služeb, kam má být alokováno 19 % celkových výdajů. Má se vybudovat 117 nových nemocnic, 750 zdravotních středisek a 400 stanic první pomoci.

Na rozvoj hospodářských zdrojů je vyčleněno 15,7%. Prostředky jsou určeny na budování vodních zdrojů, zvýšení produkce elektrické energie, rozvoj těžby nerostů a jejich zpracování, podporu cestovního ruchu a intenzifikaci zemědělství.

Rozvoj přepravy a komunikací se podílí na plánovaných výdajích 7,7%. Vybudování moderní dopravní infrastruktury má zvýšit konkurenceschopnost země v očích zahraničních investorů. Plán počítá s rozšířením řady letišť, rozvojem železniční sítě a výstavbou přístavů.

Budou podpořeny i městské služby a bydlení, které získají z rozpočtu 7 %, zejména na výstavbu 1 mil. bytů pro sociálně slabší obyvatelstvo.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Hlavní trendy v ekonomicko-politické oblasti představují zejména:

- restrukturalizace ekonomiky a snížení její závislosti na ropě
- zvýšení vzdělanosti a kvalifikovanosti národa s cílem postupného budování ekonomiky založené na znalostech

- další postupná liberalizace investičního a podnikatelského prostředí s cílem zvýšit příliv zahraničních investic
- umožnění privatizace některých klíčových průmyslových oborů
- zvyšování saúdizace ve všech odvětvích národního hospodářství
- prohlubování spolupráce a integrace v rámci Rady spolupráce arabských států Perského zálivu (GCC)
- ukončení jednání o zóně volného obchodu GCC s EU (2012?);
- zvýšení investičního úsilí a umísťování devizových rezerv směrem do zahraničí (zemědělství, petrochemie)
- zavádění reformy justice a vnitra

Je však nutno brát na zřetel, že při všech těchto krocích bude prosazováno zachovávání tradičního islámského nábožensko-společenského prostředí, jež se vyznačuje vysokým stupněm konzervativnosti, omezením občanských svobod a neexistencí politického pluralismu.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Vzhledem k rozsáhlým investičním záměrům království v příštích pěti letech, kdy se do rozvoje infrastruktury, výzkumu a vývoje bude investovat cca 400 mld. USD je na trhu prostor nejen pro dodávky v oblasti stavebnictví, energetiky a petrochemie, ale zejména v oblasti přenosu technologií dosud v SAK nezavedených, jako je např. jaderná a solární energetika a nanotechnologie. Možnosti přetrvávají i v dovozu potravin a spotřebního zboží. Rozvíjí se úspěšně spolupráce ve zdravotnictví zejména při přenosu českého lázeňského know-how a poskytování zdravotního personálu pro místní nemocnice. Perspektivu mají i tradiční dodávky zdravotnické techniky a vybavení nemocnic, a to zejména s ohledem na plán výstavby 117 nových nemocnic v příštích 5 letech.

Perspektivní (a časem v podstatě jedinou) cestou pro prosazení českých firem na saúdskému trhu, ne kterém působí komplexní celosvětová konkurence, se jeví expertní či výrobní spolupráce se saúdskými firmami a organizacemi a následné založení společného podniku. Většina saúdských subjektů totiž vyžaduje vstup na saúdský trh formou joint-venture, např. Saudi Aramco v současné době zadává cca 20% svých zakázek v zemi registrovaným zahraničním firmám, v příštích 5 letech však hodlá tento podíl zvýšit až na 50%. V zemi je přítomno formou vlastních účastí či smíšených podniků cca 150 britských, 200 amerických a 400 německých firem.

Zakládání společných podniků se v současné době děje převážně v oblasti petrochemie, energetiky a vodohospodářství a potravinářského průmyslu. Postupně však dochází k rozvoji strojírenství, jako je výroba automobilů a letadel. Budoucnost má též těžba a zpracování nerostných surovin (železo, barevné kovy) a výroba sofistikovaných zařízení s vysokou přidanou hodnotou z oblasti hi-tech elektroniky, čistých energií, biotechnologií a medicíny.